SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - **AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO**
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

BYE BYE, SEE YOU TOMORROW

Perehdyttämisopas Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa hoidon aloittavien lasten vanhemmille

TEKIJÄ: Anita Helminen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala			
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma			
Työn tekijä(t) Anita Helminen			
Työn nimi BYE BYE, SEE YOU TOMORROW Perehdyttämisopas Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa hoidon aloittavien lasten vanhemmille			
Päiväys	30.1.2016	Sivumäärä/Liitteet	40/15
Ohjaaja(t) Anne-Leena Juntunen			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kuopion Englantilainen Leikkikoulu			

Tiivistelmä

Opinnäytetyö oli kehittämistyö, jossa tuotettiin perehdyttämisopas Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa hoidon aloittavien lasten vanhemmille. Opinnäytetyössä tuotettiin perehdyttämisopas, jossa kerrotaan mitä tarkoitetaan varhaisella täydellisellä kielikylpymenetelmällä, sekä mikä merkitys on lapsen äidinkielellä hänen kasvulleen ja kehitykselleen. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda perehdyttämisoppaasta työmenetelmä toimivan kasvatuskumppanuussuhteen rakentamiselle.

Perehdyttämisoppaan laadinnassa käytettiin kvalitatiivista teemahaastattelua. Teemahaastattelulla selvitettiin millaista tietoa vanhemmilla oli varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä, sekä äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Samalla selvitettiin millaista tietoa vanhemmat kokivat tarvitsevansa näistä aiheista. Teemahaastattelujen analysoinnista esiin nousseista teemoista muodostettiin myös muuta sisältöä perehdyttämisoppaaseen, sekä saatuja tuloksia käytettiin apuna perehdyttämisoppaan sisällön muotoilussa. Teemahaastattelun tulosten perusteella perehdyttämisoppaan sisällöiksi muotoutuivat varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä, lapsen äidinkieli, kasvatuskumppanuus ja lapsi ryhmän jäsenenä.

Perehdyttämisopas otetaan käyttöön Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa keväällä 2016. Perehdyttämisopas jaetaan Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa hoidon aloittavien lasten vanhemmille ennen hoidon aloituskeskusteluja. Hoidon aloituskeskusteluissa perehdyttämisopas toimii työmenetelmänä kasvatuskumppanuuden rakentumiselle.

Opinnäytetyön jatkotutkimuksena voisi selvittää perehdyttämisoppaan vaikuttavuutta ja merkitystä vanhemmille tiedon lisääjänä varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä ja äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Jatkotutkimuksena olisi mahdollista tutkia myös perehdyttämisoppaan toimivuutta työmenetelmänä kasvatuskumppanuuden rakentumiselle Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa.

Avainsanat

Varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä, äidinkielen merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle, kasvatuskumppanuus

SAVONIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

THESIS
Abstract

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Author(s) Anita Helminen			
Title of Thesis BYE BYE SEE YOU TOMORROW. Orientation guide to parents whose child starts daycare in the English Kindergarten of Kuopio.			
Date	31.1.2016	Pages/Appendices	40/15
Supervisor(s) Anne-Leena Juntunen			
Client Organisation /Partners The English Kindergarten of Kuopio			

Abstract

The purpose of this thesis was to develop an orientation guide to parents whose child is starting daycare in the English Kindergarten of Kuopio. In the orientation guide it is told what early total immersion means and what meanings mother tongue has to the child´s development and growth. The aim of this thesis is to use the orientation guide as a working method for building education partnership.

A qualitative theme interview was used to form the contents of orinetation guide. With theme interview it was cleared out what knowledge the parents had about early total immersion and meanings of mother tongue to children´s deveploment anf growth. At the same it was asked what kind of information the parents would like to have about these subjects.

The results of the theme interview analysis was also used to find new contents and shaping contents for the orientation guide. According to the results of analysis orientation guide contents were early total immersion, childs´ mother tongue, education partnership and a child in a group. The orientation guide is given to all new parents whose child is starting daycare in the English Kindergarten of Kuopio. It will be used as a working method in initial discussion to build up an education partnership.

As a further research it would be possible to find out how effective and significant the orientation guide has been for parents´ knowledge about immersion and the meaning of mother tongue. Also it could be possible to find if the orientation guide is a good working method for building up education partnership.

Keywords

Early total immersion, meaning of mother tongue to childs deveploment and growth, education partnership

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO 7

2 KIELIKYLPY 9

2.1 Kielikylvyn historia 9

2.2 Varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä 10

2.3 Kielikylpykielen kehitys 11

3 LAPSEN ÄIDINKIELI 14

3.1 Äidinkielen merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle 14

3.2 Äidinkielen asema varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä 15

4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA 17

4.1 Kasvatuskumppanuuden käytäntöjä 18

4.2 Kasvatuskumppanuus Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa 19

5 KEHITTÄMISTYÖN TUTKIMUKSELLINEN OSUUS 21

5.1 Kohderyhmän kuvaus ja teemahaastattelujen toteutus 21

5.2 Teemahaastattelujen analysointi 23

5.3 Teemahaastattelujen tulokset 24

5.4 Haastattelutulosten vaikutus perehdyttämisoppaan sisältöön 26

5.5 Tutkimuksellisen osuuden laatu ja luotettavuus 27

6 PEREHDYTTÄMISOPPAAN TUOTTEISTAMISPROSESSI 29

6.1 Kehittämistarpeen tunnistus ja ideointi 29

6.2 Perehdyttämisoppaan luonnostelu 30

6.3 Perehdyttämisoppaan kehittely 30

6.4 Perehdyttämisoppaan sisällöt 31

6.5 Perehdyttämisoppaan viimeistely 32

7 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS 34

8 POHDINTA 36

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT 38

LIITE 1 PEREHDYTTÄMISOPAS 41

LIITE 2. TEEMAHAASTATTELURUNKO 50

LIITE 3. HAASTATTELUAINEISTON TEEMATAULUKOINTI 51

LIITE 4. SUOSTUMUSLUPA VANHEMMILLE HAASTATTELUUN OSALLISTUMISEEN..... 54

1 JOHDANTO

Euroopan unionin monikielisyyspolitiikan tavoitteena on tukea Euroopan kielellistä moninaisuutta ja edistää kieltenoppimista jäsenmaissa. EU-maiden opetusministerit ovat päätyneet kannattamaan varhaiskasvatusiässä oleville lapsille vähintään kahden vieraan kielen oppimista. Varhaiskasvatusikäisten eli alle kouluikäisten lasten vieraiden kielten oppimisen katsotaan lisäävän heidän jatkoopiskelumahdollisuuksiaan ja työnsaantimahdollisuuksiaan muissa EU-maissa tulevaisuudessa. Kielitaito on merkittävä keino edistää EU-maiden yhtenäisyyttä ja kulttuurien välistä yhteisymmärrystä. (Euroopan Unioni 2016.)

Suomessa vieraskielisen opetuksen tilannetta ja tulevaisuuden suunnitelmia kuntatasolla ovat tarkastelleet Ala-Vähälä, Kangasvieri, Miettinen, Palviainen ja Saarinen (2012, 54.) Tutkimus suunnattiin kaikille Suomen kunnille vuonna 2011. Tutkimuksen vastausprosentti oli 54,5 %. Vuonna 2011 Suomessa oli 336 kuntaa (Tilastokeskus 2011). Tässä tutkimuksessa vieraskielisellä opetuksella tarkoitettiin muulla kuin kotimaisilla kielillä annettua opetusta. Tutkimustulosten mukaan vuonna 2011 suomessa vieraskielistä opetusta järjesti 17 kuntaa. Varhaiskasvatuksessa vieraskielistä opetusta toteutti 11 kuntaa, esiopetuksessa 8 kuntaa, alakoulussa 7 kuntaa ja yläkoulussa 5 kuntaa. (Ala-Vähälä ym. 2012, 54.) ”Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka” (Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta 580/2015 1§.)

Opinnäytetyöni oli kehittämistyö, jossa tuotteistamisprosessin tuloksena syntyi kirjallinen perehdyttämisopas Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa päivähoidon aloittavien lasten vanhemmille (liite 1). Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Kuopion Englantilainen Leikkikoulu (jatkossa käytän nimikettä leikkikoulu). Leikkikoulu on yksityinen varhaiskasvatusyksikkö, joka tarjoaa varhaiskasvatusta ja esiopetusta 4–6- vuotiaille lapsille. Toimintaa ylläpitää leikkikoulun kannatusyhdistys ry, jonka johtokuntaan kuuluu 4–8 lasten vanhempien joukosta valittua jäsentä. Leikkikoulu toimii kahdessa toimipisteessä, Kuopion keskustassa Kasarmialueella sekä Maria Jotunin koululla Vuorikadulla.

Englannin kielisen esiopetusvuoden jälkeen lapsi voi hakeutua ensin Kuopion Rajalan koulun kaksikieliseen suomi-englanti opetukseen luokille 1–6 ja jatkaa sitten perusopetuksen luokille 7–9 Hatsalan klassillisen koulun kaksikieliseen suomi-englanti opetukseen. Luokat 1–9 noudattavat samaa opetussuunnitelmaa kuin suomenkieliset luokat. Perusopetuksen alussa suurin osa opetuksesta on englannin kielellä ja suomen kielen määrä lisääntyy ylemmille luokille siirryttäessä. Lukemaan ja kirjoittamaan opitaan ensin englanniksi ja sitten suomeksi. Opettajat käyttävät sekä keskusteluissa että opetuksessa pääasiallisesti englantia. Kaksikielisessä opetuksessa olevan oppilaan tulee saavuttaa kaikissa oppiaineissa samat perusopetuksen tavoitteet kuin suomen kielellä järjestetyssä opetuksessa. Tällä turvataan oppilaan mahdollisuudet suomenkielisiin jatko-opintoihin. (Kuopion kaupunki.) Tarve perehdyttämisoppaan tuottamiseen on saanut alkunsa keskusteluista Rajalan koulun kaksikielisen opetuksen opettajien kanssa. Suomenkielisessä opetuksessa on havaittu joidenkin lasten kohdalla puutteita suomen kielen sanastossa ja käsitteissä.

Lukuvuodesta 2014–2015 alkaen Rajalan koulun kaksikieliselle 1. luokalle on ollut avoin haku ja oppilaat valitaan kielivalmiusarvioinnin kautta. Luokalle valitaan korkeintaan 24 oppilasta. Kielivalmiusarvioinnissa painotetaan englannin kielen taitoa ja valmiutta sekä toimia, että oppia englannin kielellä. (Kuopion kaupunki.) Leikkikoulussa on havaittu kielivalmiusarvioinnin lisänneen joidenkin lasten kohdalla painetta englannin kielen omaksumiseen. Kun yhdistettiin nämä kaksi havaittua asiaa, puutteellinen suomen kielen taito ja lapsen englannin kielen omaksumiseen kohdistuva paine, tultiin leikkikoulussa siihen johtopäätökseen, että asioihin oli puututtava. Edellä mainitut huomiot koskettivat tuolla hetkellä vain muutamaa lasta, mutta asia oli kuitenkin hyvä huomioida osana kasvatuskumppanuutta varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn näkökulmasta.

Yhteyteni toimeksiantajaan oli työsuhde 17.12.2012–31.12.2015. Kolmen vuoden ajan toimin leikkikoulussa sekä lastenhoitajan että lastentarhanopettajan sijaisuuksissa. Katson työkokemukseni olevan riittävä, jotta sen perusteella olen voinut esittää perusteluja tekemilleni opinnäytetyön raportointiosuuden teoreettisille valinnoille. Opinnäytetyön olen tehnyt opiskelijan roolissa.

Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa perehdyttämisopas, jossa kerrotaan mitä tarkoitetaan varhaisella täydellisellä kielikylpymenetelmällä, sekä mikä merkitys on lapsen äidinkielellä hänen kasvulleen ja kehitykselleen. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda perehdyttämisoppaasta työmenetelmä toimivan kasvatuskumppanuussuhteen rakentamiselle. Opinnäytetyön raportin teoreettinen viitekehys koostuu varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä, äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle sekä kasvatuskumppanuudesta. Raportissa kerron myös perehdyttämisoppaan kehittämisprosessista, sekä kehittämistyössä apuna käytetystä kvalitatiivisesta eli laadullisesta tutkimusmenetelmästä, sen toteuttamisesta ja tuloksista.

2 KIELIKYLPY

Kielikylpy on vapaaehtoinen opetusohjelma, jonka tulee perustua vähemmistökieleen opetusmaassa. Suomessa kielikylpyä voi toteuttaa ruotsin, suomen tai saamen kielellä. Opetuksen tapahtuessa jollain muulla kuin kotimaisella kielellä on kyse vieraskielisestä varhaiskasvatuksesta. (Harju-Luukkainen 2010, 7; Heikkilä, Ihalainen ja Välimäki 2005, 41.) Vaikka varhaiskasvatus olisi vieraskielistä ja toimisi kielikylvyn yleisten periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti, toimintaa ei voida kutsua kielikylvyksi, ellei toimintakielenä ole maan virallinen kieli.

Vieraskielinen päiväkoti tarjoaa opetusta vieraalla kielellä itse päättämässään laajuudessa ja muodossa. Kun taas kielikylpy on menetelmä, joka on tarkasti määritelty sekä tavoitteiden että toiminnan sisällön osalta. (Ala-Vähälä ym. 2012, 18–20). Edellä esitettyyn perustuen leikkikoulu on vieraskielinen päiväkoti, jossa työmenetelmänä noudatetaan varhaista täydellistä kielikylpymenetelmää. Leikkikoulun vieraskielinen toiminta perustuu kielikylvyn yhdelle menetelmälle, varhaiselle täydellisellе kielikylpymenetelmälle. Jatkossa käyttäessäni varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän termiä on tässä opinnäytetyössä kyse englannin kielen opettamisesta varhaiskasvatuksessa varhaisen täydellisen kielikylvyn menetelmällä.

2.1 Kielikylvyn historia

Kielikylpy on saanut alkunsa 1960-luvun Kanadassa, jolloin useimmissa osavaltioissa oli virallisena kielenä englanti. Vuonna 1969 ranska hyväksyttiin englannin kielen rinnalle maan toiseksi viralliseksi kieleksi. Käytännössä tämä tarkoitti virkamiehille ja useille muille työntekijöille vaatimusta sekä ranskan että englannin osaamisesta. (Elomaa 2007, 86.)

Englanninkieliset vanhemmat halusivat lastensa ranskankielen opetuksen olevan tehokkaampaa ja esittivät että pelkän ranskankielen opettelemisen lisäksi ranskaa käytettäisiin myös muiden oppiaineiden opiskelussa. Tällä keinolla he toivoivat lastensa oppivan englanninkielen rinnalle ranskankielen, jotta mahdollisuudet opiskella ja työllistyä kaksikielisessä Kanadassa olisivat paremmat. (Elomaa 2007, 86.) Alussa menetelmää käyttää ranskaa myös muiden oppiaineiden opetuksessa pidettiin sopimattomana ja sen uskottiin vaikuttavan haitallisesti sekä lapsen äidinkielen kehitykseen että viivästyttävän oppilaan oppimista myös muissa aineissa. (Lauren 2000, 60–61.)

Myöhemmin kielikylpy on todettu toimivaksi metodiksi kielten opetuksessa ja se on levinnyt ympäri maailmaa. Suomeen kielikylpymetodin toi pohjoismaisten kielten professori Christer Lauren 1970-luvun loppupuolella. Suomessa kielikylvyn kokeilu aloitettiin Vaasassa 1987, soveltamalla kanadalaistyyppistä varhaista täydellistä kielikylpymenetelmää. Kielikylpykielenä oli ruotsi. Toiminnan lähtökohtana oli Suomen säilyminen kaksikielisenä maana, sekä kielitaidon merkityksen huomioiminen monikielisessä Euroopassa. (Elomaa 2007, 86; Lauren 2000, 39.)

Lainsäädäntö ei edellytä varhaiskasvatuksen tai perusopetuksen kielikylpyopettajilta erityistä koulutusta. Samoin sisältöaineita vieraalla kielellä opettavilta ei vaadita erillistä koulutusta kielen opetta-

miseen. Näin sisältöainetta kuten historiaa, biologiaa ja matematiikkaa vieraalla kielellä opettavalta opettajalla ei välttämättä ole kielenopetuksen valmiuksia. Vieraan kielen opettajalla ei puolestaan välttämättä ole valmiuksia opettaa sisältöaineita. (Järvinen 2011; Ala-Vähälä ym. 2012, 37–38.)

Ruotsin kielen kielikylpyopettajia perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen koulutettiin Vaasan ja Oulun yliopistojen yhteistyönä vuosina 1998–2009. Ennen vuotta 1998 koulutusta antoivat ruotsinkieliset kielikylpytutkijat täydennyskoulutuksen muodossa. Täydennyskoulutus on tällä hetkellä lähes ainoa mahdollisuus saada kielikylpyopettajakoulutusta suomessa yliopistojen lopetettua oman koulutuksensa. Jyväskylän yliopisto tarjoaa luokanopettajakoulutuksen opiskelijoille mahdollisuutta erikoistua perusopetuksen 1–6 luokkien opettamiseen englannin kielellä. Kyseessä on Juliet-koulutusohjelma, jolla vastataan vieraiden kielten, erityisesti englannin käytön lisääntymiseen eri oppiaineiden opetuksessa. (Ala-Vähälä ym. 2012, 37–38; Jyväskylän yliopisto.)

Leikkikoulu on perustettu vuonna 1969 ja sen alkuperäinen toiminta-ajatus oli tarjota suomalaisille lapsille varhaiskasvatusta jossa oli mahdollisuus oppia englantia toisena kielenä. Opettajina toimivat alussa englantia äidinkielenään puhuvat henkilöt. Vuonna 1991 leikkikoulun yhteyteen muodostettiin esiopetusryhmä. Esiopetuksen mukaan tulon myötä leikkikoulu alkoi toteuttaa toiminnassaan varhaista täydellistä kielikylpymenetelmää Kanadalaisen varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän mukaisesti. (Jalkanen 2015-10-24.)

Valittaessa henkilökuntaa leikkikouluun noudatetaan lakia sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Laissa määritellään varhaiskasvatuksen henkilökunnan koulutus- ja kelpoisuusvaatimukset. Tehtäviin pyritään löytämään ammattitaitoiset henkilöt, joilla varhaiskasvatuksen ammattitaidon lisäksi on riittävä englannin kielen taito. Englannin kielen taito arvioidaan haastattelussa yhdessä leikkikoulun johtajan, sekä äidinkielenään englantia puhuvan henkilökunnan jäsenen kanssa.

2.2 Varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä

Kielikylvyn alle sijoittuu erilaisia kielikylpymenetelmiä. Eri kielikylpymenetelmien karkea jaottelu perustuu lapsen ikään hänen aloittaessaan kielikylvyn sekä päiväkodissa tai koulussa käytettävän kielikylpykielen määrään. Aloitusiän mukaisesti kielikylpymenetelmät jaotellaan varhaiseen, viivästettyyn ja myöhäiseen kielikylpymenetelmään. Kielikylpykielen opetuksen laajuuden perusteella voidaan erottaa osittainen ja täydellinen kielikylpy. (Laurén 2000, 41–42.)

Varhainen kielikylpymenetelmä alkaa 3–6 vuoden iässä varhaiskasvatuksessa, viivästetty kielikylpymenetelmä alkaa lapsen ollessa perusopetuksen kolmannella tai neljännellä luokalla ja myöhästetty kielikylpymenetelmä lapsen ollessa perusopetuksen seitsemännellä luokalla. Täydellisessä kielikylpymenetelmässä varhaiskasvatuksessa käytetään kielikylpykieltä 100 prosenttisesti ja osittaisessa kielikylpymenetelmässä kielikylpykielen määrä on noin puolet verrattuna täydelliseen kielikylpyyn. Perusopetuksessa alkavissa viivästetyssä ja myöhäisessä kielikylvyssä kielikylpykielen osuus on 80 prosenttia annetusta opetuksesta. (Laurén 2000, 41–42.)

Varhaisen täydellisen kielikylvyn perusajatuksena on, että kasvattajat käyttävät kaikissa hoito, kasvatus- ja opetustilanteissa omaksuttavaa kieltä. Näin lapsi omaksuu kielen luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka ovat hänelle merkityksellisiä. Lasta kuitenkin ymmärretään hänen omalla äidinkielellään. Lapsi saa käyttää omaa äidinkieltään sekä kasvattajien että toisten lasten kanssa. Näin varmistetaan, että lapsi tulee kuulluksi ja ymmärretyksi, sekä voi kokea turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen tunteita. Lapsi voi aloittaa kielikylpyopetuksessa kolmen ikävuoden jälkeen. Kolmeen ikävuoteen mennessä voidaan olettaa lapsen äidinkielen kehittyneen riittävän pitkälle, jotta vieraan kielen opettelu ei vaikuta vahingollisesti lapsen äidinkielen kehitykseen. (Laurén 2000.)

Varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä pitää sisällään ajatuksen kielen omaksumisen jatkumosta. Lapsi aloittaa kielen omaksumisen varhaiskasvatuksessa, siirtyen sieltä esiopetukseen. Tavoitteena on, että lapsi jatkaisi varhaista täydellistä kielikylpymenetelmää myös perusopetuksen luokilla 1–9. Suomessa eniten käytetty menetelmä on varhainen täydellinen kielikylpy. Tutkimuksissa on varhaisen täydellisen kielikylvyn todettu olevan tehokkain menetelmä vieraan kielen oppimiseen varhaiskasvatuksessa. (Laurén 2000; Harju-Luukkainen 2010, 9; Björklund, Mård-Miettinen ja Turpeinen 2007, 14.)

Varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän tavoitteena on lisäävä toiminnallinen kaksikielisyys. Lisäävä kaksikielisyys pitää sisällään periaatteen siitä, että toisen kielen oppiminen ei häiritse äidinkielen kehitystä. Kaksikielisyys tarkoittaa ihmisen kykyä toimia kahdella eri kielellä. Hän pystyy sekä ymmärtämään, että ajattelemaan kahdella kielellä, sekä pystyy vaihtamaan kieltä automaattisesti kieliympäristön mukaan. Kaksikielinen ihminen kykenee opiskelemaan ja työllistymään molemmilla kielillä, sekä selviytyy kummassakin kieliympäristössä lähes yhtä hyvin. (Hassinen 2005, 9; Jalkanen 2015-10-24.)

2.3 Kielikylpykielen kehitys

Kielikylpykielen kehitystä lapsen ensimmäisen osallistumisvuoden aikana on tutkinut Siv Vesterbacka (1991.) Tutkimus on tehty ruotsinkieliseen kielikylpyyn osallistuneille lapsille, mutta työkokemukseni perusteella näen sen noudattavan samoja periaatteita kuin leikkikoulun englanninkieliseen varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn osallistuneilla lapsilla. Tutkimuksen perusteella kielikylpykielen omaksuminen tapahtuu kahdessa vaiheessa. Lapsen kielikylpykielen kehityksessä on tunnistettavissa passiivinen vaihe ja aktiivinen vaihe.

Passiivisessa vaiheessa lapsi omaksuu kieltä kuuntelemalla. Hän itse puhuu hyvin vähän uudella kielellä, ehkä muutamia sanoja ja usein kuulemiaan lyhyitä lauseita. Kielen omaksumisen kannalta on olennaista kasvattajan sanoman kertaaminen useaan kertaan eli sanojen ja lauseiden toisto. Seuraavaksi lapsi alkaa useasti kääntämään eli tulkkaamaan ymmärtämäänsä puhetta toisille lapsille omalla äidinkielellään. Lapsi voi myös piiloutua uuden kielen taakse ja teeskentelee ettei ymmärrä kasvattajan puhetta ja sanomaa. Näin hän välttyy tuottamasta eli puhumasta uutta kieltä. Lapsen

alkaessa tuottaa uutta kieltä hän siirtyy passiivisesta vaiheesta aktiiviseen kielen omaksumisen vaiheeseen. (Vesterbacka 1991, 66–67.)

Aktiivisessa vaiheessa lapsi tuottaa uutta kieltä holofraasien avulla. Holofraasilla tarkoitetaan ulkoa opittua lausetta, joka toistetaan aluksi samassa ympäristössä ja samassa tilanteessa kuin alun perin kuultu lause. Kielen tuottamisen edistyessä ulkoa opittuja lauseita käytetään uudessa ympäristössä tai samassa ympäristössä käytetään hieman muutettua lausetta. Seuraavassa vaiheessa ulkoa opittuja lauseita ei enää toisteta automaattisesti, vaan lauseet luodaan itse tarkoituksen ja ympäristön mukaan. (Vesterbacka 1991, 69–77.) Leikkikoulun arjessa tämä tarkoittaa että lapsi voi ensin oppia pyytämään ruokailutilanteessa: may I have water please? Seuraavassa vaiheessa hän osaa pyytää ulkona leikkiessä janon tullessa may I have water please? Lause siirrettiin uuteen ympäristöön. Tai vastaavasti hän ruokailutilanteessa haluaakin maitoa, jolloin hän muuttaa water sanan tilalle sanan milk. Harjoiteltuaan riittävästi, sekä sanavaraston kartuttua, lapsi pystyy ilmaisemaan mitä juotavaa hän haluaa riippumatta onko ympäristö hänelle tuttu.

Vesterbackan (1991, 69–71) tutkimuksen mukaan lapsilla esiintyy myös koodin vaihtoa kielen omaksumisen eri vaiheissa. Käytännössä tämä tarkoittaa että lapsi korvaa omalla äidinkielellään sanoja joita ei uudella kielellä vielä osaa. Lapsi voi ilmaista itseään esim. May I play with niillä palikoilla please?

Pietilä ja Lintunen (2014, 17–20) liittävät koodauksen osaksi kielten siirtovaikutusta. Siirtovaikutuksella tarkoitetaan yhden kielen piirteiden ja ominaisuuksien siirtymistä toiseen kieleen. Kielen oppija siirtää äidinkielensä äänteitä, sanajärjestystä, sanoja ja käsitteitä uuteen opittavaan kieleen. Mutta myös opittavasta kielestä siirtyy piirteitä äidinkieleen. Eli koodin vaihtoa voi tapahtua myös niin päin, että äidinkieltä puhuttaessa sanoja korvaantuu vieraalla kielen sanoilla. Kappaleessa aikaisemmin käytetty esimerkkilause koodinvaihdosta kuuluisikin silloin: Saanko leikkiä niillä brickseillä please?

Siirtovaikutus ilmenee myös yksilön ajattelussa, ei pelkästään kielen rakenteessa ja sanastossa. Kieli vaikuttaa tunteisiin, aikamuotojen hallintaan, sekä henkilökohtaisen tilan käsitykseen. Kieli ja sen edustama kulttuuri ovat sidoksissa toisiinsa, kielen oppiminen on myös kulttuurin oppimista. (Pietilä ja Lintunen 2014, 19–20.)

Järvinen (2014, 72–74) esittelee Krashenin (1985) monitoriteorian hypoteeseista kielen omaksumisen ja oppimisen hypoteesin, sekä hypoteesin riittävän kielisyötteen määrästä. Nämä hypoteesit eli väittämät yhdistetään yleisesti kielikylpymenetelmään. Ensimmäisessä väitteessä esitetään, että kielitaito voidaan saavuttaa kahdella eri tavalla: omaksumalla (acquisition) tai oppimalla (learning). Oppiminen on tietoista tietoa opittavasta kielestä. Oppija on tietoinen kielioppisäännöistä ja hänen toimintansa kielitaidon saavuttamiseksi on tiedostettua toimintaa. Koulujen kieltenopetus on tietoista toimintaa joka tähtää oppimiseen.

Omaksuminen on tiedostamaton ja automaattinen prosessi ja se on hyvin samankaltainen lapsen äidinkielen omaksumisprosessin kanssa. Omaksujalla on tunne kielen oikeellisuudesta tai virheellisyy-

destä, mutta hän ei tiedä mitä kielen sääntöjä noudattaa tai rikkoo. Kielen omaksumiselle on välttämätöntä runsas ja ymmärrettävä kielisyöte (input). Kielisyötteellä tarkoitetaan omaksuttavalla kielellä saatavaa tietoa puheen ja kirjoitetun kielen muodossa. Kielisyötteen tulee olla lapsen tason mukaista, mutta sen tulee sisältää myös seuraavan tason aineksia, jotta edistymistä tapahtuu. (Järvinen 2014, 73–74.)

Järvinen (2014, 74) nostaa esiin myös Swainin (2000) esittämän kritiikin Krashenin väitteille koskien niiden paikkansapitävyyttä kielikylpymenetelmässä. Kritiikin mukaan runsas ja vaihteleva kielisyöte ei takaa kielen virheetöntä tuottamista. Ei myöskään ole näyttöä siitä, että pelkällä ymmärrettävän kieliaineksen omaksumisella saavutettaisiin samanlainen taso kuin syntyperäisillä kielenkäyttäjillä on. Ymmärrettävän kielisyötteen omaksumisen lisäksi tulee panostaa laadukkaaseen kielen suulliseen tuottamiseen ja kielen käyttämiseen vuorovaikutustilanteissa.

Varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä korostetaan kielen omaksumista luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa. Krashenin väitteen mukaisesti leikkikoulussa lapsille tarjottava kielisyöte on kokemukseni mukaan runsasta ja vaihtelevaa, koska englannin kieltä käytetään hoitopäivän kaikissa tilanteissa. Varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä toteutuu myös kielisyötteen ymmärrettävyyden periaate. Leikkikoulussa keskitytään enemmän englannin kielen sisällön omaksumiseen, ei kieliopillisiin lauserakenteisiin. Kielen ymmärrettävyyttä tuetaan erilaisin keinoin kuvilla, eleillä, ilmeillä, sekä konkreettisillä esineillä että tapahtumilla.

Krashenin väitteet painottavatkin kielen omaksumista. Opinnäytetyöni konteksti oli varhaiskasvatuksen ympäristö, jossa lapsilla ei ole vielä muodollista kielen opetusta, joten näen tämän kielen oppimisen teorian sopivana opinnäytetyöni teoriaosuuteen. Myös Krashenin väitteisiin kohdistuvassa kritiikissä näen ominaisia piirteitä kielikylpyperiaatteelle, jossa ajatuksena on kielikylpyopetuksen jatkumo varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun. Leikkikoulussa lapsille tarjotaan riittävästi vaihtelevaa kielisyötettä, jonka avulla lapset oppivat ymmärtämään englannin kieltä, sekä toimimaan sen mukaisesti arjen tasolla. Siirtyessään esikouluun lapsilta aletaan vaatia enemmän kielen tuottamista, sekä kiinnitetään myös enemmän huomiota kieliopin rakenteisiin. Perusopetuksessa kielen omaksumisen rinnalle nousee kielen muodollinen oppiminen englannin kielen opetuksen alkaessa.

3 LAPSEN ÄIDINKIELI

Kun ihmiseltä kysytään mikä on hänen äidinkielensä, lienee vastaaminen yleensä helppoa, riippuen siitä miten henkilö mieltää äidinkielen merkityksen. Äidinkielen määritteleminen ei ole yhtä helppoa, sillä määritys voidaan tehdä useasta eri näkökulmasta katsoen. Yhtenä näkökulmana voidaan käyttää Skutnabb-Kankaan (1988, 34–35) määritelmää jonka mukaan äidinkieli merkitsee 1. Kieltä, jonka on ensin oppinut, 2. Kieltä, jonka hallitsee parhaiten. 3. Kieltä, jota käyttää eniten. 4. Kieltä, johon itse samastuu. 5. Kieltä, jonka syntyperäisenä puhujana muut henkilöä pitävät.

Teoriakirjallisuudessa ja nykytutkimuksessa äidinkielestä käytetään myös nimikettä ensikieli (Pietilä ja Lintunen 2014, 15). Tässä opinnäytetyössä käytän termiä äidinkieli, koska termiä käytetään yleisesti ja oletan sen olevan lukijalle tutumpi. Opinnäytetyössäni käsite äidinkieli tarkoittaa Skutnabb-Kankaan (1988, 34–35) määritelmän mukaisesti lapsen ensimmäisenä oppimaa kieltä johon hän samaistaa itsensä. Käsittelen äidinkielen merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle, sekä äidinkielen asemaa varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä.

3.1 Äidinkielen merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle

Lapsen äidinkieli kehittyy jo ennen kuin hän itse alkaa puhua. Tärkeää on että lapselle puhutaan jo pienestä pitäen. Aikuisen puhuessa lapselle hänen sanavarastonsa kehittyy ja lapsi muodostaa merkityksiä ja yhteyksiä asioiden välille. Kirjojen, satujen ja muun kirjoitetun tekstin lukeminen lapselle kehittää lukemaan oppimisen taitoja jo varhaisessa vaiheessa. (Nurmilaakso 2011, 33–35.)

Lapsen kasvu- ja kehitysprosessissa äidinkielellä on keskeinen merkitys. Lapsi käyttää äidinkieltä ajatteluun, sekä tunteiden ja toiminnan ilmaisuun. Lapsi tarvitsee kieltä sosiaaliseen vuorovaikutukseen toisten kanssa. Lapsi tarvitsee äidinkieltä myös leikkimiseen, liikkumiseen, tutkimiseen sekä taiteelliseen kokemiseen ja ilmaisuun. Edellä mainitut toiminnat ovat lapselle luontaisia tapoja oppia, ja niissä myös lapsen äidinkieli kehittyy. Äidinkieli on osana kaikessa lapsen toiminnassa. Vuorovaikutuksen avulla lapsen minäkuva muotoutuu ja itsetunto kehittyy. Äidinkieli on lapsen ilmaisuväline omalle persoonallisuudelleen, tunteilleen, toiveilleen ja kokemuksilleen, sekä myös odotuksille muita ihmisiä kohtaan. (Heikka, Hujala ja Turja 2009, 18–19.)

Äidinkielen kehittyminen on tiiviissä yhteydessä kognitiivisten taitojen kehitykseen. Kognitiivisia taitoja ovat älykkyys, ajattelu, muisti, havainnot ja puheen kehitys. Oppimisvalmiuksien perustana on äidinkielen hallinta, sillä oppimiseen tarvittavat tiedot hankitaan ja säilötään muistiin äidinkielen avulla. (Nurmilaakso 2011, 31–32; Sinko 2011, 22–29.) Kuvio 1 kuvaa lapsen kehityksen osa-alueita joihin kielen kehitys vaikuttaa.

Oma kieli, äidinkieli, on tunteiden kieli. Sen avulla vahvistuu oman kulttuurin tuntemus ja siteet omaan kasvuyhteisöön. Äidinkieli on tärkeää minuuden hahmottamiselle ja samalla se on perusta tunne-elämän tasapainoiselle kehittymiselle. Omien tunteiden ja toiveiden ilmaisu on helpointa omalla äidinkielellä, kielellä jonka lapsi tavallisimmin oppii vanhemmiltaan lapsuuden vuorovaikutustilan-

teissa. Kieli on voimavara kielen käyttäjälle kuin ympäröivälle yhteiskunnalle. (Opetushallitus 2009, 34; Korpilahti 2010, 147.)

KUVIO 1. Lapsen kehityksen osa-alueita, joihin kielen kehitys vaikuttaa. (Nurmilaakso 2011, 31–32; Sinko 2011, 22–29.)

Jäljittelyllä on iso vaikutus lapsen kielen oppimiselle. Lapset ottavat mallia aikuisten ja toisten lasten puheesta ja toiminnasta ja sen perusteella omaksuvat kulttuurin sosiaalisia tapoja ja käyttäytymismalleja. Lapsi oppii kielen siltä ympäristöltä jossa hän elää ja toimii. Näin ollen jokainen kielenoppimisprosessi on yksilöllinen ja vuorovaikutusympäristöön perustuva. Kielen merkitystä ei aina huomioida, sillä äidinkielen koetaan olevan itsestään selvyys. Äidinkielen taidon kehittymisen merkitys tulee usein esille vasta, kun siinä havaitaan puutteita. (Sinko 2011, 25; Välimäki 2011,18.)

3.2 Äidinkielen asema varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä

Äidinkielen hallinta on myös perusta uuden kielen oppimiselle varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä. Ikäkauteensa verraten normaalisti kehittyneet kielenhallintataidot auttavat lasta omaksumaan uuden kielen äidinkielen veroisesti. Mikäli lapsi ei hallitse äidinkieltään normaalin ikätasoisen kehityksen mukaisesti aloittaessaan varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän, voi hänellä ilmetä kasvussa ja kehityksessä tuen tarpeita ja hidastunutta yleiskehitystä. Vanhempien ja muun lähiympäristön tarjoama riittävä tuki vähentää kasvun ja kehityksen tuen tarpeita sekä kielihäiriöiden ilmenemistä, mutta tästä huolimatta toisen kielen oppiminen ei ole kaikille helppoa. Vanhemmat pystyvät tukemaan omaa lastaan parhaiten käyttämällä yhteistä äidinkieltään vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. (Skutnabb-Kangas 1988, 147–148.)

Äidinkielen merkitys vieraan kielen oppimisen perustana nousee vahvasti esiin myös Savijärven (2011, 20) tutkimuksessa. Hän tutki suomalaisten lasten ruotsin kielen oppimistapaa kielikylpypäiväkodissa. Tutkimuksessa selvitettiin millä tavoin lapset oppivat kieltä arjen vuorovaikutustilanteissa. Tutkittava lapsiryhmä osallistui varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään. Varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän periaatteet ja toimintatavat ovat yhteneväiset ja systemaattiset menetelmää

noudattavissa varhaiskasvatuksen yksiköissä. Tähän perustuen katson tutkimustulosten olevan siirrettävissä myös englannin kieliseen varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään.

Äidinkielen merkitys vieraan kielen oppimisen perustana nousee vahvasti esiin tutkimuksen kaikissa osioissa. Varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä lapset ovat samanarvoisessa asemassa suhteessa opittavaan kieleen. Heistä kukaan ei osaa kieltä etukäteen ja heitä yhdistää yhteinen äidinkieli. Lapset oppivat kieltä yhdessä keskustellen keskenään ja kuunnellen toistensa käsityksiä opettajien puheesta. Vuorovaikutustilanteissa he omaksuvat uusia oppimistapoja toisiltaan. Päivähoidon henkilökunta eli kasvattajat ymmärtävät lasten äidinkieltä, vaikka puhuvatkin vierasta kieltä. Lapset saavat puhua äidinkieltään halutessaan ja näin pystyvät osallistumaan yhteiseen keskusteluun, vaikka eivät vierasta kieltä osaakaan. Lapsen äidinkieltä osaavat kasvattajat ymmärtävät miten lapset reagoivat heidän puheeseensa ja pystyvät muuttamaan puhettaan niin, että lasten on helpompi ymmärtää sen tarkoitus ja merkitys. Toisin sanoen kasvattajat tietävät mitä lasten mielessä liikkuu ja osaavat hyödyntää tätä vieraan kielen opettamisessa. (Savijärvi 2011, 214–216.)

Omalla äidinkielellään lapset pystyvät ilmaisemaan itseään niin kuin haluavat. Käyttäessään vierasta kieltä on mahdollista, että lapset ilmaisevat vain sen mitä osaavat vieraalla kielellä tuottaa, ei mitä oikeasti tuntevat ja kokevat. Äidinkielen käyttö vuorovaikutustilanteissa mahdollistaa lapselle uusien omakohtaisten kokemuksien tuomisen mukaan keskusteluun ja kasvattajat voivat tuoda opittavan kielen näihin keskusteluihin mukaan. Samalla he muokkaavat vuorovaikutusta lapsille helpommin ymmärrettäväksi ja mielenkiintoiseksi liittäen sen lapsen omiin kokemuksiin. Varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä vieraan kielen oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten kanssa yhdessä toimiessa. (Savijärvi 2011, 214–218.)

Työskennellessäni leikkikoulussa olen havainnut, että lapsen englannin kielisen sanavaraston karttuessa hän myös käyttää englannin kieltä enenevässä määrin leikkikoulussa. Ensimmäisen puolen vuoden aikana vieraskieliset lauseet ovat usein ulkoa opittuja, mutta puolen vuoden jälkeen hän yleensä alkaa itsenäisesti tuottaa kieltä. Lasta kannustetaan itseilmaisuun ja asioiden toimittamiseen englannin kielellä. Lapsen äidinkielen kehitystä ei leikkikoulussa voida tukea muutoin kuin yhteistyössä vanhempien kanssa kertomalla mahdollisista huomioista lapsen äidinkielessä. Toisaalta, mitä enemmän lapsi käyttää englannin kieltä, tai jos hän vaikenee molemmilla kielillä, on hankalaa arvioida äidinkielen kehitystä. Leikkikoulussa oleva lapsi ei myöskään kuule suomen kieltä päivän aikana, jolloin esimerkin kautta tapahtuva äidinkielen omaksuminen on vähäisempää kuin suomen kielisessä varhaiskasvatuksessa olevilla lapsilla. On mahdollista, että lapsi ei sisäistä kumpaakaan kieltä riittävän hyvin voidakseen ilmaista itseään ja ollakseen vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Samalla oppimisen ja uuden tiedon omaksuminen vaikeutuu ja eri osa-alueille voi jäädä puutteita.

4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä oman lapsensa tuntemus. Henkilöstöllä on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta. (Heikkilä ym. 2005,31.)

Uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan 8.5.2015. Lakiin lisättiin säännös osallisuudesta ja vaikuttamisesta. Vaikuttamista ja osallisuutta koskeva säännös koskee sekä lasta että lapsen vanhempia ja muita huoltajia. Lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen varhaiskasvatusta. Vastaavasti lapsen vanhemmille ja muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen sekä toimintayksikön varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin.(Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta 580/2015, 7b§.)

Opetushallitus tarjosi kaikille kansalaisille mahdollisuuden kommentoida verkossa uutta varhaiskasvatuslakia aikavälillä 2.11–23.11.2015. Kommentteja tuli yhteensä 378. Kommenteista on laadittu alustava kooste ja niiden analysointia tullaan edelleen jatkamaan ja hyödyntämään valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perustetyössä. Yhteenvedossa VASU2017 verkkokommentoinnin vastauksista käsiteltiin yhtenä aiheena uuden varhaiskasvatuslain mukaista vanhemman ja lapsen osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Nettikommentoinnissa oli vastaajille esitetty yhtenä kysymyksenä miten osallisuus toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla vanhempien näkökulmasta? (Opetushallitus VASU2017.)

Verkkokommentointiin vastanneiden mukaan perheiden osallistaminen varhaiskasvatuksen arkeen eli toimintaan mukaan ottaminen ja vaikutusmahdollisuuksien antaminen eri keinoilla olisi yksi keino toteuttaa osallisuutta. Kommenteissa nousi myös ilmi toive yhteisistä keskusteluista ja avoimesta vuorovaikutuksesta liittyen lapsen arkeen ja kasvatuksellisiin periaatteisiin. Osallisuutta voitaisiin toteuttaa osoittamalla arvostusta vanhempien mielipiteille, olemalla kiinnostuneita heidän näkökulmistaan ja kuulemalla heitä aidosti. Vanhemmille tulee antaa riittävästi tietoa heidän omista mahdollisuuksistaan vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen liittyvissä asioissa, jotta osallisuus voisi toteutua. (Opetushallitus VASU2017.)

Kaskela ja Kekkonen (2006, 18, 25, 38) näkevät kasvatuskumppanuuden mahdollisuutena vanhempien osallisuudelle lapsensa varhaiskasvatuksessa. Kasvatuskumppanuudessa tulisi korostua vanhempien asiantuntijuus, näkemykset ja tieto heidän omasta lapsestaan. Tähän vanhemman asiantuntijatietoon perustuen hänellä tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa lapsen varhaiskasvatukseen ja osallistua sen toimintoihin. Vanhempien osallisuus varhaiskasvatukseen perustuu siihen, että vanhemmilla on oikeus kasvattaa lapsensa ja samalla myös vastuu lapsensa kasvatuksesta.

4.1 Kasvatuskumppanuuden käytäntöjä

Varhaiskasvatuksen piirissä oleva lapsi elää ainakin kahdessa eri kasvatusympäristössä, kotona ja päivähoidossa. Lapsella on suhteet sekä vanhempiinsa että päivähoidon kasvattajiin. Lapsi voi käyttäytyä näissä kahdessa eri ympäristössä ja suhteissaan aikuisiin hyvinkin eri tavoin. Kasvattajien ja vanhempien yhteinen jaettu kasvatustehtävä onkin kahden lasta koskevan tiedon yhdistäminen lapsen parhaaksi. Mitä paremmin kumpikin osapuoli tuntee ne ympäristöt joissa lapsi liikkuu päivittäin, sitä helpompaa heidän on yhdessä tukea lasta toimimaan ja siirtymään ympäristöstä toiseen. Vanhempien tuntemus omasta lapsestaan ja kasvattajien tieto lapsesta päivähoidossa muodostavat pohjan yhteiselle kasvatustyölle eli kasvatuskumppanuudelle. (Karikoski ja Tiilikka 2011, 78; Kaskela ja Kekkonen 2006, 17.)

Kasvatuskumppanuuden rakentaminen alkaa Kekkosen (2012, 160) mukaan siitä hetkestä kun perhe ottaa yhteyttä saadakseen hoitopaikan. Tällöin palvelun tarjoa ja perhe yhdessä miettivät ja keskustelevat siitä millaista varhaiskasvatusta juuri tämä päivähoitoyksikkö voi perheelle tarjota. Kohtaavatko palvelun tarjonta ja perheen tarve vai onko syytä miettiä muita mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen järjestämiseen.

Kasvatuskumppanuutta rakennetaan lapsen hoidon aloituskeskustelussa. Aloituskeskustelu pidetään kun päivähoitopaikasta on sovittu, mutta lapsi ei ole vielä aloittanut päivähoitoa. Aloituskeskustelussa vanhemmat ovat asiantuntijan roolissa ja kasvattaja kuuntelijan roolissa. Vanhempien jakaman tiedon ja kokemusten avulla kasvattaja luo mielikuvaa lapsesta yksilönä. Vanhempien kertomusten kautta kasvattaja tutustuu lapseen, vaikka lapsi ei olekaan itse paikalla. (Kekkonen 2012, 160.)

Lapsen tutustumisjakso päivähoitopaikkaan kuuluu olennaisesti kasvatuskumppanuuteen. Tutustumisjakson aikana lapsen omahoitaja keskittyy lapsen ja vanhemman perehdyttämiseen päivähoitopaikan toimintatapoihin. Omahoitajalla tarkoitetaan lapselle erikseen nimettyä kasvattajaa, joka pääsääntöisesti huolehtii yhteistyöstä vanhempien kanssa lapsen asioihin liittyen. Omahoitaja luo lapseen ja vanhempiin luottamuksellista suhdetta, toimien samalla tiedon välittäjän vanhempien ja muiden kasvattajien välillä. (Karikoski ja Tiilikka 2011, 81.)

Kasvatuskumppanuus kehittyy päivittäisissä kohtaamisissa vanhempien kanssa kun he tuovat lasta päivähoitoon tai hakevat lasta päivähoidosta. Nämä keskustelut koostuvat usein arkisista kuulumisista, mutta ne toimivat myös keskustelun avaajina hankalaksi koetuille asioille. Kasvattajalla on tärkeää olla taito kuunnella vanhempien kertomuksia ja niiden perusteella luoda kuvaa lapsesta hänen kotiympäristössään, sekä huomioida lapsen kokemukset päivähoidosta. Kasvattajan on myös kyettävä rehelliseen ja puolueettomaan tiedon jakamiseen lapsen päivän kulusta, kasvusta ja kehityksestä vanhemmille, jotta he pystyvät näkemään miten lapsi toimii päivähoidossa. (Kaskela ja Kekkonen 2006, 44–45.)

Jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle tulee laatia lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen osallistuvat kasvattaja ja vanhemmat yh-

dessä, myös lapsen näkökulma tulee huomioida ja ottaa hänen kokemuksensa huomioon. Varhaiskasvatussuunnitelma koostuu lapsen elämään liittyvistä tärkeistä yksilöllisistä tekijöistä sekä tavoitteista kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan hoitosuhteen alussa ja suunnitelma toimii kasvatuskumppanuuden ja jatkuvan vuorovaikutuksen välineenä koko hoitosuhteen ajan. (Kaskela ja Kekkonen 2006, 45–46; Heikkilä ym. 2005, 33.)

Kasvatuskumppanuudessa olennaista on kasvattajan ja vanhempien välisen vuorovaikutussuhteen laatu. Vanhempien valmiudet ja edellytykset rakentaa kasvatuskumppanuutta ovat erilaisia. He tulkitsevat kasvatuskumppanuutta eri tavoin ja näin myöskään heidän odotuksensa eivät ole yhteneväisiä. Jokaisen perheen kanssa kasvatuskumppanuussuhde rakentuu omanlaisekseen. (Karila 2006, 94.)

4.2 Kasvatuskumppanuus Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa

Valitessaan lapselle vieraskielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen vanhemmat tekevät tietoisen päätöksen. Tämä päätös edellyttää sitoutumista lapsen tukemiseen päivähoidossa ja koulussa sekä tietoisuutta siitä, mitä varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä tarkoittaa lapsen päivähoidon tai koulun arjessa. Toinen vanhempien vastuulla oleva tehtävä on lapsen oman äidinkielen kehityksen turvaaminen. Vanhempien ei kuitenkaan tarvitse suoriutua näistä tavoitteista yksin ilman päiväkodin henkilökunnan tukea. Yhteistyöllä pyritään lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseen, sillä kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja lapsen edun toteutumisesta. (Heikkilä ym. 2005, 31,42.)

Leikkikoulussa yhteistyö lasten vanhempien kanssa on kokemukseni perusteella ensiarvoisen merkityksellistä. Vanhemmat eivät välttämättä tiedosta millaisia haasteita varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä asettaa lapselle ja siksi olisi tärkeää seurata ja tukea lapsen kokonaiskehitystä eikä vain englannin kielen oppimista. On huomattu, että etenkin hoidon aloituksessa ensimmäisen puolen vuoden aikana on erityisen tärkeää keskustella vanhempien kanssa päivän kulusta ja lapsen kokemuksista. Ensimmäiset päivät ja viikot vieraassa ympäristössä ja uudessa ryhmässä kuunnellen kieltä, josta ei ymmärrä yhtään mitään, ovat lapselle rankkoja. Vanhempien olisi hyvä osata valmistautua lapsen erilaisiin tunneilmaisuihin hoitopäivän jälkeen, sekä tiedostaa lapsen väsymys ja tarve tuttuun ja turvalliseen ympäristöön. Leikkikoulun henkilökunnan on myös tiedostettava tämä ja järjestettävä aikaa ja mahdollisuuksia keskusteluihin vanhempien kanssa, jotta lapsen päivän toiminnat ja tunnetilat välittyvät vanhemmalle oikein. Käytettäessä lapselle vierasta kieltä on väärinymmärrysten vaara suuri ja vanhempien on tiedettävä lapsen päivään liittyvistä asioista joista heidän kannattaa keskustella kotona lapsen kanssa.

KUVIO 2. Kuopion Englantilaisen Leikkikoulun kasvatuskumppanuutta rakentavat toiminnot (Nissinen 2015-12-15.)

Leikkikoulussa kasvatuskumppanuus rakentuu hyväksi koetuista käytännöistä ja työmenetelmistä (kuvio 2). Näiden avulla huomioidaan kasvatuskumppanuuden rakentuminen heti hoitosuhteen alussa ja sitä rakennetaan koko lapsen hoitosuhteen ajan. Erityisesti painotetaan hoidon aloituksen prosesseja, jotta lapsen hoidon aloitus sujuisi turvallisesti ja miellyttävästi sekä lapsen, että vanhemman kokemuksena.

5 KEHITTÄMISTYÖN TUTKIMUKSELLINEN OSUUS

Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, jossa tutkimuksellinen osuus on osa tuotteistamisprosessin dokumentointia. Tutkimusaineistot eivät ole pääosassa ja niiden analysointi ei ole välttämättä yhtä järjestelmällistä ja syvällistä kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Tiedonkeruumenetelmät noudattavat kuitenkin tutkimuksellisia menetelmiä. (Vilkka ja Airaksinen 2003, 57.)

Perehdyttämisoppaan laatimisessa käytettiin apuna kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä korostaa ihmisen kokemuksia, haluja, toiveita ja selvitettävään asiaan liittyviä merkityksiä. Jos tutkittavasta asiasta ei ole paljon tietoa, kannattaa käyttää laadullista tutkimusmenetelmää. Laadullisella tutkimuksella pyritään ymmärrykseen tutkittavan asian suhteen. (Kananen 2012, 29–30.)

Hirsjärvi & Hurme (2014, 48) kuvaavat teemahaastattelua puolistrukturoiduksi haastatteluksi. Puolistrukturoidussa haastattelussa ei käytetä yksityiskohtaisia kysymyksiä, vaan edetään keskeisten teemojen mukaan joustavasti ja annetaan haastateltavalle mahdollisuus tuoda esiin oma kokemuksensa. Teemahaastattelu ei kuitenkaan ole täysin vapaa haastattelu, vaan aihepiirit, eli teemat ovat kaikille haastateltaville samat.

Puolistrukturoitu teemahaastattelu valittiin, koska haastateltaville haluttiin antaa mahdollisuus vastata omin sanoin, ilman valmiita vastausvaihtoehtoja. Tällä menetelmällä toivottiin saatavan laajoja vastauksia, joista nousisi esiin uusia näkökulmia ja merkityksiä tutkittavaan asiaan. Teemahaastattelurunkoon (liite 2) lisättiin tarkentavia aihepiirejä, siltä varalta, että haastateltaville pitäisi esittää tarkentavia kysymyksiä.

5.1 Kohderyhmän kuvaus ja teemahaastattelujen toteutus

Vilkan (2005, 101–104) mukaan teemahaastattelussa valitaan keskeiset aiheet, joista on tarpeellista saada tietoa tutkittavaan aiheeseen liittyen. Teemahaastattelu voidaan toteuttaa yksilö, - pari -tai ryhmähaastatteluna. Haastattelijan tehtävänä on varmistaa, että haastattelun teemoissa pysytään. Haastateltavat tulisi valita niin, että aihe koskettaa heitä henkilökohtaisesti ja heillä on tutkittavasta aiheesta mahdollisimman paljon kokemusta ja tietoa.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa harvoin voidaan määritellä etukäteen haastateltavien määrä. Joissain tapauksissa voidaan haastatella kaikki tutkittavan ilmiön kanssa tekemisissä olevat henkilöt, mikäli haastateltavien määrä on riittävän pieni. Riittäväksi määräksi esitetään 12–15 haastateltavaa. Silloin kun haastateltavia on niin paljon, että heidän vastauksensa alkavat toistaa itseään, eikä uutta tietoa muodostu, käytetään termiä saturaatio. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tulee tiedon keruun ja aineiston analyysin olla keskenään jatkuvassa vuoropuhelussa, jotta tiedetään milloin saturaatiopiste on saavutettu ja tiedonkeruu on ollut riittävää. (Kananen 2012, 29–30.)

Kehitettävä perehdyttämisopas on suunnattu leikkikoulussa päivähoidon aloittavien lasten vanhemmille. Perehdyttämisoppaalla vastataan vanhempien tiedon tarpeeseen varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä ja äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Haastattelulla selvitetään millaista tietoa vanhemmilla on varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä ja äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Samalla selvitetään mitä muuta tietoa vanhemmat kokevat tarvitsevansa lapsen aloittaessa päivähoidon. Näin ollen kehittämistyön tutkimuksellisen osuuden tutkimuskysymykset olivat

1. Millaista tietoa vanhemmilla on varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä ja äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle?
2. Millaista tietoa vanhemmat kokevat tarvitsevansa lapsen aloittaessa hoidon?

Haastattelun kohderyhmänä olivat syksyllä 2015 leikkikoulussa aloittavien lasten vanhemmat, koska heillä oli ajantasaisin ja omakohtaisin tieto aiheesta. Vanhempien haastattelut toteutettiin teemahaastattelulla yksilö ja pari haastatteluina, riippuen oliko paikalla vanhemmista toinen vai molemmat. Kuudesta haastattelusta kahdessa olivat mukana molemmat vanhemmat. Yhteensä haastateltavia vanhempia oli kahdeksan. Haastattelujen loputtua arveltiin tämän joukon olevan liian pieni, jotta tutkimusaineistosta saataisiin kattava. Aineistoa läpi käydessäni osoittautui kuitenkin, että saturaatiopiste oli saavutettu tällä haastateltavien määrällä.

Syksyllä 2015 aloittavien lasten vanhemmille järjestettiin vanhempainilta 23.4.2015. Tässä yhteydessä läsnä olleille uusille vanhemmille kerrottiin opinnäytetyöstäni ja siihen liittyvästä perehdyttämisoppaan laatimisesta. Vanhemmille kerrottiin tulevista haastatteluista alkukeskustelujen yhteydessä ja siitä, miten haastattelut liittyvät perehdyttämisoppaaseen. Heille kerrottiin myös, että haastattelut ovat vapaaehtoisia ja haastattelijana on lapsen omahoitaja. Omahoitajalla tarkoitetaan tässä yhteydessä lapselle erikseen nimettyä henkilökunnan jäsentä, joka pääsääntöisesti huolehtii yhteistyöstä vanhempien kanssa lapsen asioihin liittyen.

Haastattelujen ajankohdaksi valikoituivat alkukeskustelut, koska näin vanhemmat oli helpointa tavoittaa. Kokemuksen perusteella tiedettiin, että suurin osa vanhemmista osallistuu alkukeskusteluun ja haastattelun tekeminen tässä yhteydessä on myös heille käytännöllisempää. Haastattelijoiksi valikoituivat lasten omahoitajat kahdesta eri syystä. Itse olin tuona aikana estynyt suorittamaan haastatteluja ja enkä myöskään halunnut siirtää niiden ajankohtaa. Ajattelin myös, että vanhemmille on mielekkäämpää keskustella vain yhden kasvattajan kanssa ja samalla luoda vuorovaikutussuhdetta lapsen omahoitajaan. Haastatteluja tekeviä omahoitajia oli kaksi ja heidät perehdytettiin haastattelun tekemiseen ja sanelukoneen käyttöön toukokuussa 2015 noin viikkoa ennen ensimmäisiä haastatteluja.

Ensimmäisen haastattelun suoritin itse 25.5.2015, jonka jälkeen olisin tarvittaessa vielä pystynyt muokkaamaan haastattelurunkoa ennen toisten haastattelijoiden perehdyttämistä. Se ei kuitenkaan ollut tarpeellista, sillä mielestäni haastattelu sujui hyvin rungon teemoja noudattaen. Teemat nousivat esiin hieman eri järjestyksessä, mutta teemahaastattelulle se on luonteenomaista. Haastattelut pidettiin toimeksiantajan tiloissa. Haastattelu oli ennen varsinaisen aloituskeskustelun alkamista, jot-

ta aloituskeskustelun aikana puhuttavat asiat eivät vaikuttaisi haastattelun tulokseen. Haastattelut nauhoitettiin sanelukoneella. Loput viisi haastattelua toteutettiin aikavälillä 1.6–9.6.2015.

5.2 Teemahaastattelujen analysointi

Haastattelujen analysointi alkaa purkamalla tallennetut haastattelut kirjoitetuksi tekstiksi, eli aineisto litteroidaan. Teemahaastattelulla saatu aineisto litteroidaan tutkijan valinnan mukaan sanatarkasti, yleiskielisesti tai propositiotasolla. Sanatarkasti litteroitu aineisto on taso, jossa jokainen äännähdys, ele, sananpaino ja tauko on merkitty ylös. Yleiskielisesti litteroidusta aineistosta on poistettu murresanat ja puhekieliset ilmaisut, jonka jälkeen aineisto on kirjakielellä kirjattua. Propositiotasolla kirjataan aineistosta ylös ainoastaan ydinsanoma tai ydinhuomiot haastattelusta. (Kananen 2012, 109–110.)

Haastattelut litteroitiin kahdessa erässä haastattelujen jälkeen. Aineiston purettiin tekstiksi sanatarkasti, mutta äänenpainot, tauot, huokaukset ja eleet jätettiin kirjaamatta. Katsoin, että tässä tutkimuksessa ei tarvita niin tarkkaa tietoa, koska haastatteluja käytetään apuvälineenä perehdyttämisoppaan kehittämisessä. Litteroitua tekstiä kertyi yhteensä 11 sivua.

Aineiston analyysissa käytettiin menetelmänä teemoittelua. Teemoittelu on yksi tapa analysoida kvalitatiivista tutkimusaineistoa, silloin kun aineisto on kerätty teemahaastattelulla ja pyritään löytämään ratkaisu käytännön ongelmaan. Yleensä teemoittelulla tehty sisällönanalyysi on aineistolähtöistä, jolloin aineistosta etsitään yhdistäviä tai erottavia aiheita ja niistä muodostetaan keskeiset teemat. Teemoittelu voidaan tehdä myös teorialähtöisesti tai jonkin viitekehyksen mukaan. (Kananen 2012, 115.)

Litteroinnin jälkeen haastateltavien vastaukset jaotellaan teemoiksi. Käytännössä tällä tarkoitetaan aineiston pilkkomista ja uudelleen järjestelyä esiin nousevien aihepiirien mukaisesti. Tutkija muodostaa teemat omien tulkintojensa perusteella ja jaottelee haastattelu aineiston teemojen alle. Kyse on tavallaan aineiston pelkistämisestä tutkimustehtävän vastausten löytymiseksi. Pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään ja ryhmät nimetään sisältöä kuvaavasti. Näin saaduista käsitteistä muodostetaan ensin alateemoja, jotka yhdistetään pääteemoiksi. Usein nousevat esiin teemahaastattelurungon lähtöteemat, mutta myös uusien teemojen löytyminen on mahdollista. Teemoittelu voidaan tehdä myös jonkin teorian tai viitekehyksen mukaisesti teorialähtöisenä teemoitteluna. (Tuomi ja Sarajärvi 2013, 112–114.)

Litteroinnin jälkeen haastatteluaineisto luettiin useampaan kertaan ennen kuin aloitettiin aineiston teemoittelu. Näin pyrittiin ymmärtämään isompia kokonaisuuksia, ennen niiden pilkkomista pienempiin osiin. Pyrkimyksenä oli myös varmistaa että haastattelu vastaukset sijoittuvat oikeiden teemojen alle. Koska litteroitua tekstiä oli suhteellisen vähän, siirrettiin haastateltavien vastaukset kokonaisina tietojenkäsittelyohjelmalla suoraan allekkain oleviksi teemaryhmiksi. Tässä vaiheessa ei vielä nimetty teemoja vaan tarkasteltiin vastauksia lisää. Tällä pyrittiin varmistamaan vastausten kuuluminen samaan teemaryhmään.

Teemaryhmistä muodostettiin tulkintani perusteella 5 eri teemaa, jotka nousivat haastatteluaineistosta esiin. Näiden teemojen alle siirrettiin tekstinkäsittelyohjelmalla teemaryhmistä pelkistetyt haastatteluvastaukset. Tässä vaiheessa tehtiin vielä uudelleen teemoittelua, sekä jätettiin pois vastauksia, joilla ei ollut mielestäni yhteyttä tutkimuskysymyksiin. Kuten vanhempien näkemykset lapsensa kiinnostuksesta englannin kieltä kohtaan. En katsonut niiden sijoittuvan minkään teemaryhmään, eivätkä ne myöskään olleet tarpeeksi vahvoja ilmauksia muodostaakseen oman teemaryhmän. Seuraavaksi taulukoin (liite 3) pelkistetyt alkuperäisvastaukset teemoittain viiteen taulukkoon ja muodostin niistä pelkistetyt ilmaisut, joista muodostuivat alateemat. Alateemoja muodostui yhteensä yhdeksän kappaletta, jotka tiivistin kuudeksi pääteemaksi.

5.3 Teemahaastattelujen tulokset

Teemahaastatteluilla selvitettiin millaista tietoa uudet vanhemmat haluaisivat perehdyttämisoppaaseen, sekä millaista tietoa heillä on varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä ja äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Aineiston analyysistä nousivat esille seuraavat pääteemat: 1. subjektiivinen tieto, 2. subjektiivinen toisen käden tieto, 3. lapsen vertaistuki, 4. kasvattajan näkökulma, 5. asiakkaat tavoittava tieto ja 6. toimintaohjeet. Seuraavaksi avaan pääteemojen muodostumista. Luvussa 5.4 kerron edellä mainittujen pääteemojen vaikutuksesta perehdyttämisoppaan sisällön muodostumiseen.

Selvitettäessä vanhempien tietoa varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja äidinkielen merkitykseen liittyen esille nousivat kaksi teemaa: subjektiivinen tieto ja subjektiivinen toisen käden tieto. Subjektiivinen tieto on kokemustietoa, jonka jokainen henkilö rakentaa omien henkilökohtaisten näkemysten ja kokemusten kautta. Kokemustieto syntyy vuorovaikutuksesta ympäristön kanssa ja siihen vaikuttavat yksilön elämänkokemus ja maailmankuva. Samanlaisen tapahtuman kokeneet ihmiset voivat kokea ja kuvailla sen hyvin eri tavoin. Kokemusperäinen tieto on tärkeää, etenkin ihmisten välisessä vertaistuessa, mutta sitä ei voida pitää ainoana totuutena asioista. Toisen käden tiedolla tarkoitetaan joltain taholta saatua tietoa käsiteltävään aiheeseen liittyen. Tietoa jakava osapuoli on itse kokenut saman tapahtuman ja jakaa eteenpäin omia kokemuksiaan ja näkemyksiään omista lähtökohdistaan käsin. Toisen käden tieto perustuu subjektiiviseen ensitietoon asiasta. (Vahtivaara 2010, 21–23.)

Vanhemmilla oleva tieto liittyen ensimmäiseen tutkimuskysymykseen perustui aineiston mukaan joko aikaisempaan omakohtaiseen kokemukseen leikkikoulun toiminnasta tai tuttavilta saatuun tietoon heidän lastensa leikkikoulussa olosta. Perheiden isommat sisarukset ovat olleet leikkikoulussa tai vanhempien omat sisarukset ovat käyneet leikkikoulua. Näistä leikkikoulun kokemuksista saattaa olla aikaa muutamia vuosia tai perheillä on useampi lapsi yhtä aikaa leikkikoulussa. Tuttavilta saatu tieto leikkikoulusta ja sen toiminnasta painottui vanhempien vastauksissa. Aineiston perusteella vanhempien tieto perustui tuttavien kanssa käytyihin keskusteluihin. Teoriaan perustuvan tiedon mainitsi yksi vanhempi.

> *Mulla nyt teoriassa jollain tavalla kun ihan vähän aikaa olin siellä saksalaisessa, mutta olin siellä tosi vähän aikaa, mutta että totta kai siellä siihen jonkun verran perehtyi millä tavalla se toimii mutta ei kovin syvällisesti.*

> *Joo meillä tuota parin tuttavan lapset on ollut että sillee vähän tiietään mutta ei tosiaankaan mitenkään hirveän paljon oo keskusteltu että jotakin tietoa oli ja tuota heijän kanssaan on keskusteltu.*

Mari Bergroth (2007, 12) on päätynyt samansuuntaiseen tulokseen kartoittaessaan kielikylpyperheiden taustoja ja odotuksia. Vanhempien valitessa lapselleen kielikylpyyn perustuvan varhaiskasvatuksen ovat valintaperusteina olleet ystävien ja tuttavien hyvät kokemukset kielikylvystä sekä perheen muiden lasten aiempi osallistuminen kielikylpyyn ja siitä saadut hyvät kokemukset. Joissakin tapauksissa kielikylpy on aloitettu, koska lapsen ystävä on aloittanut kielikylvyn.

Haastattelujen aineistosta löytyi kaksi muuta pääteemaa kasvattajan näkökulma ja vertaistuki. Haastattelussa vanhemmille esitettiin kysymyksiä liittyen heidän toiveisiinsa ja odotuksiinsa kasvatusyhteistyöstä leikkikoulun henkilökunnan kanssa. Tämän osion vastauksille oli yhteistä se, että niissä käsiteltiin kasvattajan eli leikkikoulun henkilökunnan antamaa tietoa lapsesta vanhemmalle. Eli vanhemmat kokivat tiedon kulun yksisuuntaisena tapahtumana. Kasvatusyhteistyö nousi tässä aineistossa esille kasvattajalta vanhemmalle tapahtuvana tiedonsiirtona. Vastauksissa toivottiin mahdollisimman paljon tietoa lapsen päivän kulusta hoidossa, tietoa leikkikavereista ja englannin kielen kehittymisestä. Toisaalta esille nousi vanhempien kokemus siitä että lapsen päivän kuulumiset vaihdetaan lyhyesti.

> *No ainakin ois joka päivä kiva kuulla miten sillä pojalla on se päivä mennyt ja jos ollut jotain erikoista ja sitten tuota että miten se kieli lähtee siitä ois kiva kuulla ja tuota semmoinen lyhyt keskustelu hoidosta hakiessa.*

Haastatteluaineistoa yhdistävänä tekijänä tulivat ilmi myös lasten kaverisuhteet ja huoli niiden kehittymisestä, sekä tulevan lapsiryhmän kokoonpano. Vanhempia mietityttäviä aiheita olivat kaverien saaminen, sopeutuminen ryhmään ja kavereiden saman ikäisyys eli lapsen kokema vertaistuki. Kaverisuhteisiin liittyviä aiheita tuli ilmi kysyttäessä hoidon aloitukseen liittyvistä asioista, sekä kysyttäessä vanhempien toiveista ja odotuksista kasvatusyhteistyöstä ja ne muodostivat hyvin vahvan teemaalueen.

> *Ja tota ja kyllä minä kaipaisin tietoa niinku no kaveriasiat on hirveän tärkeitä lapsilleettä minkälainen se ryhmä on että niinku voi olla huoletta että on niinku samanikäisiä lapsia esimerkiksi että tietää kyllä se siellä on että kaveria voipi saaha nää nyt tulee ensimmäisenä mieleen.*

Vanhemmat pitävät päivähoidon aloitusvaihetta tärkeänä kasvatuskumppanuuden aloituksen ja luottamuksen rakentumisen kannalta. He haluavat, että aloitusvaihe on rauhallinen ja perhe saa riittävästi ohjeita ja neuvoja liittyen päiväkodin arkeen, lapsen hoidon aloitukseen, sekä kasvatuskumppanuuden toetutumiseen. Tähän tuloksen on päätynyt Laura Anttila (2015, 35)kootessaan yhteen tutkimustietoa vanhempien kokemuksista kasvatuskumppanuudesta. Vanhemmat toivovat saavansa vastauksia itseään mietityttäviin kysymyksiin ja näin ollen kasvatuskumppanuuden alku saattaa näyttäytyä yksisuuntaisena kasvattajalta vanhemmalle siirtyvänä tietona.

Sari Paananen (2006 42,50) on pro gradu tutkielmassaan selvittänyt mistä asioista koostuu lapsen hyvinvointia edistävä pedagogiikka päiväkodissa lasten ja vanhempien näkökulmasta. Hänen tutkimuksessaan vanhemmat pitivät sosiaalista ympäristöä tärkeänä lapsen hyvinvointiin vaikuttavana tekijänä. Sosiaaliseen ympäristöön vanhemmat katsoivat kuuluvan suhteet kasvattajiin, suhteet toisiin lapsiin sekä sosiaalisten taitojen harjoittelun. Samassa tutkimuksessa lasten itsensä kuvailemana hyvinvoinnin päätekijöiksi nousivat tekeminen ja toiminta eli osallisuus, sekä niihin liittyvät kaverisuhteet. Kaverisuhteet ovat tärkeä osa lapsen hyvinvointia ja hoitopäivää.

Toiseen tutkimuskysymykseen vanhempien toivomasta tiedosta ja sen laadusta vastaukseksi nousi myös kaksi teemaa, asiakkaat tavoittava tieto ja toimintaohjeet. Vanhemmat halusivat tietoa löytyvän sekä sähköisessä, että kirjallisessa muodossa. Tietoa tulisi olla saatavissa molemmissa muodoissa, jotta vanhempi löytää sen helpolla ja mieluisalla tavalla. Tieto tulisi olla saatavissa suomen kielellä, jotta asiat tulisivat oikein ymmärrettyä.

> *No kyllä mä nyt mielellään suomen kielellä luen sen läpi ku ei tuota nyt ehkä niin.*

Aineistosta kävi ilmi vanhempien vähäinen perehtyminen leikkikoulun toimintaan ja periaatteisiin. Haastatteluvastauksissa he ilmaisivat kokevansa tarpeellisina leikkikoulun arkeen ja käytäntöön liittyvät perusasiat. Kuten vanhempien rooli englannin kielen käytössä, miten toiminta eroaa muiden päiväkotien toiminnasta ja tietoa lapsen äidinkielen käytöstä leikkikoulussa. Tulkitsin aineistoa niin, että vanhemmat kokivat tarvitsevansa selkeitä toimintaohjeita leikkikoulun toiminnasta ja periaatteista.

> *Jos lapsi nyt niin kuin vaihtaa päiväkotia niini niin tuota ehkä mitä meiltä vanhemmilta ootetaan että miten meiän pitäisi toimia.*
>
> *En minä kyllä ihan niin syvälle kaipaa sitä tietoa että minä luotan että ihan arjen tasolla riittää.*
>
> *Ihan siis perusteita mitä niinku tehdään, mitä arvoja niin kuin täällä niin kuin siihen kieleen ja muutenkin liittyy että semmoisia asioista olis ihan hyvä tietää.*

Reetta Lappalainen (2013, 47,55) sekä Iitu Lehtonen, Johanna Luosujärvi ja Sanna Puttonen (2013, 37—38) ovat omissa opinnäytetöissään vanhempien kokemuksia aloituskeskusteluista ja osallisuudesta päiväkodin toimintaan. He ovat tutkimuksissaan päätyneet tulokseen, että vanhemmat arvostavat ja pitävät tärkeänä kasvattajilta saatua tietoa päiväkodin rutiineista, käytännöistä ja tavoista. Molemmissa tutkimuksissa kävi myös ilmi, että vanhemmat toivovat enemmän ja tarkempaa tietoa sekä lapsensa päivän toiminnoista, että päiväkodin toiminnasta.

5.4 Haastattelutulosten vaikutus perehdyttämisoppaan sisältöön

Haastatteluaineistosta esille nousseista pääteemoista muodostuivat perehdyttämisoppaan sisältö ja otsikointi. Tutkin aineistosta nousseita pääteemoja ja mietin millaisella tiedolla voitaisiin vastata vanhempien tiedon tarpeeseen. Kuviosta 3 ilmenee kokonaisuudessaan teemojen muodostuminen perehdyttämisoppaan sisällöiksi.

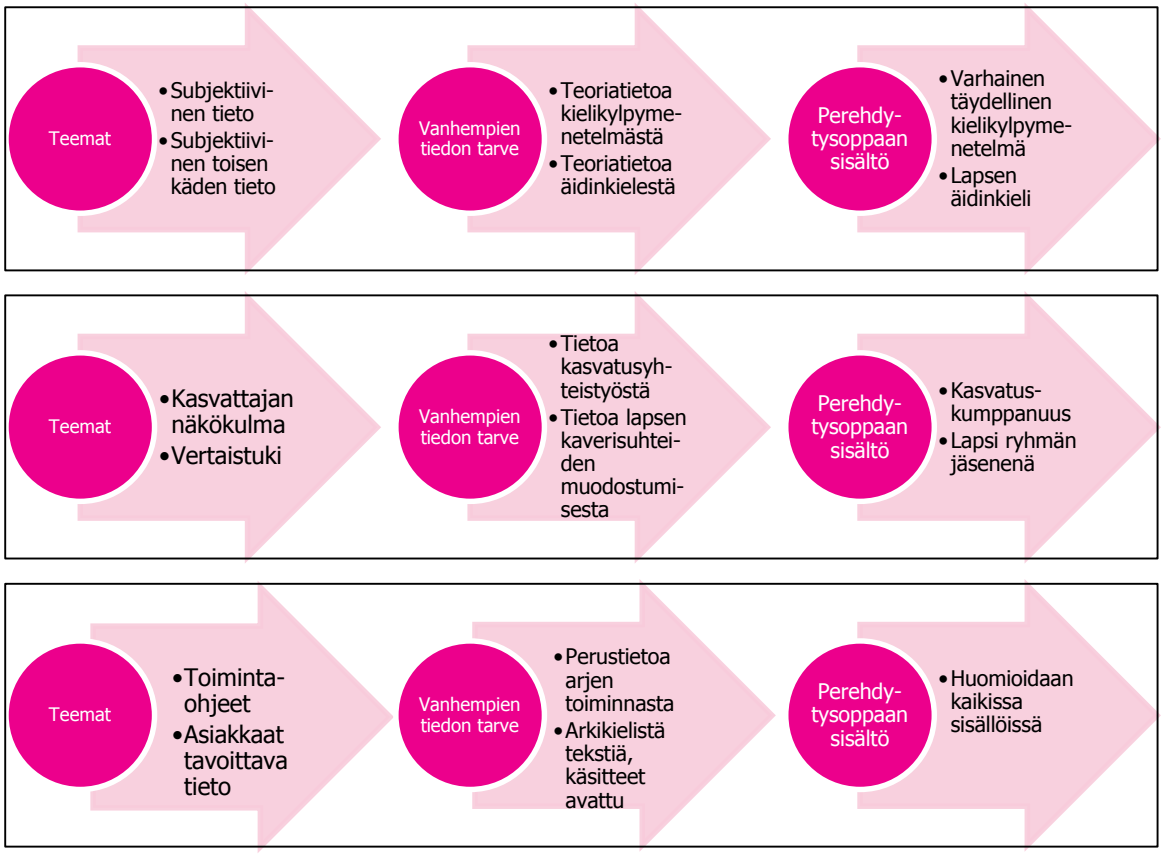

KUVIO 3. Haastatteluaineiston teemojen muodostuminen perehdyttämisoppaan sisällöksi.

Haastatteluaineistosta esille nousseet pääteemat asiakkaat tavoittava tieto ja toimintaohjeet ohjasivat yleisesti koko perehdytysoppaan sisällön muodostamista. Asiakokonaisuudet ja teksti muotoiltiin helppolukuiseksi ja arkikielelle sopivaksi niin pitkälti kuin se oli mahdollista. Tekstiä selkeytettiin kuvioilla asioiden omaksumisen helpottamiseksi ja tuomaan vaihtelua tekstiin. Sisältöalueet esitettiin tärkeysjärjestyksessä niin, että jos lukija ei jaksa lukea perehdyttämisopasta loppuun, tulevat tärkeimmät asiat huomioitua. Luvussa 6 kuvataan perehdyttämisoppaan tuotteistamisprosessia yksityiskohtaisemmin.

5.5 Tutkimuksellisen osuuden laatu ja luotettavuus

Hirsjärvi ja Hurme (2014, 184) esittävät perustuen Cairnsin ja Cairnsin (1994) teokseen, että teemahaastattelun teossa ja arvioinnissa voidaan käyttää käsitteitä laatu ja laaduntarkkailu. Hyvä haastattelurunko on pohja laadullisesti hyvälle haastattelulle. Teemahaastattelussa pitää ottaa pääteemojen lisäksi huomioon syventävät ja vaihtoehtoiset lisäkysymykset, joita käyttämällä haastattelua voidaan kehittää sen aikana.

Laatimassani haastattelurungossani oli ensimmäisen ja neljännen teeman alla liikaa tarkentavia kysymyksiä. Kysymykset saattoivat johdatella vanhempien vastauksia ja johdattaa jättämään joitakin näkökulmia avaamatta. Etenkin neljännessä teemassa, vanhempien toiveet ja odotukset kasvatusyhteistyöstä päiväkodin henkilökunnan kanssa, lisäkysymykset ovat voineet johtaa vanhempia vastaamaan yksipuolisesti korostaen kasvattajien antamaa tietoa heille. Ja se on saattanut antaa aineistolle

sävyn yksipuolisesta tiedon siirrosta. Teemahaastattelurungon kehittämiseen olisi pitänyt kiinnittää enemmän huomiota ajallisesti ja laadullisesti.

Tutkimusaineiston laadukkuudesta kertoo myös haastattelijoiden valinta ja haastattelijoiden perehdyttäminen, mikäli haastatteluja tekee useampi henkilö. Koulutuksen tavoitteena on luoda yhteinen ymmärrys haastattelurungon sisällöstä ja sen teemoista, niin että haastattelijat sisäistävät sen ja tarvittaessa selviävät ilman apupaperia teema-alueista. Tutkimusten mukaan kokenut haastattelija lisää haastatteluvaiheen laadukkuutta. (Hirsjärvi ja Hurme 2014, 69, 184.)

Esihaastatteluja pitäisi tehdä enemmän kuin yksi ja ainakin osa tulisi tehdä ennen haastattelijoiden perehdyttämistä. Suosituksena on, että esihaastateltavat eivät sisälly varsinaiseen haastateltavien joukkoon. Myös jokaisen haastattelijan tulisi tehdä esihaastattelu, jotta he harjaantuvat tehtäväänsä. Näin ensimmäiset oikeat haastattelut sujuvat paremmin, kuin jos haastattelija aloittaa suoraan ensimmäisestä oikeasta haastateltavasta. (Hirsjärvi ja Hurme 2014, 72–73.)

Ensimmäinen haastattelujen laatuun vaikuttava asia oli että kaksi muuta haastattelijaa perehdytettiin ennen esihaastattelua, eikä heillä teetetty omia esihaastatteluja. Itse tein yhden haastattelun, joka oli samalla esihaastattelu, jonka perusteella en muuttanut haastattelurunkoa. Esihaastattelu olisi pitänyt suorittaa varsinaisen haastattelu otoksen ulkopuolelta.

Haastattelijoiden perehdytyksessä ei otettu tarpeeksi hyvin huomioon toisen henkilön kokemattomuutta haastattelijana. Litteroidessani hänen haastattelujaan kiinnitin huomiota siihen, että hän noudatti teemahaastattelurunkoa turhan tarkasti, eikä myöskään esittänyt haastateltaville tarkentavia tai selventäviä kysymyksiä. Hän myös puhui liikaa jättäen vastaajien mielipiteille vähän tilaa haastattelussa. Hän teki neljä haastattelua ja haastattelutekniikka parani koko ajan kokemuksen lisääntyessä. Olisi ollut erittäin tärkeää antaa hänen tehdä esihaastatteluja ennen varsinaisia tilanteita ja kuunnella ne yhdessä hänen kanssaan. Nyt pystyin vain jälkikäteen antamaan hänelle palautetta, sillä hän teki kaikki haastattelunsa ennen kuin ehdin kuuntelemaan niitä.

Tämän tutkimuksen luotettavuutta lisäsivät asianmukaisen kirjallisen suostumuksen pyytäminen haastateltavilta (liite 4) ja haastatteluaineistojen käsittely anonyymisti niin, että haastateltavien henkilöllisyys tai heidän mainitsemiensa henkilöiden henkilöllisyys ei tule ilmi. Nauhoitettu ja litteroitu aineisto säilytettiin lukitussa laatikossa ja tuhottiin kun opinnäytetyön raportti oli hyväksytty. Katson myös dokumentoineeni ja perustelleeni kaikki tutkimukseen liittyvät ratkaisut ja valinnat.

Kananen (2012, 172) toteaa, että kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioiminen on vaikeaa. Tutkimuksessa, jossa kohteena ovat ihmiset tai ihmisryhmät on sattumalla iso vaikutus tulokseen. Ihminen voi muuttaa mielipidettään ja toimintaansa ilman järkevää syytä tunteisiin ja kokemukseensa perustuen. Tähän perustuen esimerkiksi reliabiliteetin eli tutkimustulosten pysyvyyden ja validiteetin eli oikeiden asioiden tutkiminen ja niiden yleistettävyys eivät ole täysin sellaisenaan siirrettävissä laadulliseen tutkimukseen.

6 PEREHDYTTÄMISOPPAAN TUOTTEISTAMISPROSESSI

Jämsän ja Mannisen (2000, 28) mukaan tuotteistamisprosessi koostuu viidestä eri vaiheesta. Vaiheet ovat kehittämistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen, tuotteen ideointi, tuotteen luonnostelu, tuotteen kehittely ja tuotteen viimeistely. Edellä mainitut vaiheet voivat olla käynnissä myös yhtäaikaisesti, edellisen vaiheen ei tarvitse olla päättynyt ennen kuin voidaan siirtyä seuraavaan vaiheeseen. Tuotteistamisprosessin vaiheet voivat painottua eri tavoin riippuen onko päätös tuotteen sisällöstä ja muodosta tehty jo prosessin aloitusvaiheessa vai onko kehitystehtävä sellainen, että se vaatii huolellista analysointia ja tutkimista.

Tuotteistamisprosessin lähtökohtana on ongelman tai kehittämistarpeen tunnistaminen. Voidaan uudistaa vanhaa tuotetta tai palvelua vastaamaan nykyisiä vaatimuksia tai voidaan kehitellä uusi tuote tai palvelu. Tuotteistamisprosessin alussa tulee tunnistaa kohderyhmä, jota asia koskee ja selvittää millaisena he kokevat kehitettävän asian tai ongelman. Ideointivaiheessa mietitään ratkaisuja, sekä uusia mahdollisuuksia ja erilaisia näkökulmia aiheeseen liittyen. Pitää myös miettiä miten eri vaihtoehdot voidaan toteuttaa ja mikä niistä parhaiten vastaa kehittämistarpeeseen tai ongelman ratkaisuun. (Jämsä ja Manninen 2000, 29–40.)

6.1 Kehittämistarpeen tunnistus ja ideointi

Toimeksiantajan lähtökohtana oli, että perehdyttämisoppaassa käsitellään äidinkielen merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle ja tähän liittyen tulisi myös selventää varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän käytäntöjä uusille asiakkaille eli vanhemmille. Kuten johdannossa kerrottiin, leikkikoulun yhteistyökumppanit Rajalan kaksikielisessä perusopetuksessa olivat huomanneet joidenkin oppilaiden kohdalla puutteita suomen kielen sanastossa ja käsitteissä. Lukuvuonna 2014–2015 käyttöön otetun kielivalmiusarvioinnin ja avoimen haun myötä leikkikoulussa oli puolestaan huomattu joidenkin lasten kohdalla paineen englanninkielen omaksumiseen lisääntyneen vanhempien taholta. Näiden kahden aihealueen sisällyttämisellä perehdyttämisoppaaseen pyrittiin ennalta ehkäisemään jo huomattujen ongelmien kasvun mahdollisuutta tulevaisuudessa.

Perehdyttämisoppaan kaksi sisältöä tulivat toimeksiantajan taholta, mutta sain vapaat kädet lisätä perehdyttämisoppaaseen myös muuta hoidon aloitukseen liittyvää olennaista tietoa. Ideointivaiheessa päädyttiin huomioimaan uusien vanhempien kokemukset lapsen hoidon aloitustilanteesta ja heidän tiedon tarpeensa siihen liittyen. Asiaa selvitettiin haastattelemalla uusia vanhempia, sillä on tärkeää tietää mahdollisimman tarkasti millaista tietoa ja missä laajuudessa perehdyttämisoppaaseen tuotetaan, jotta se vastaisi vanhempien tiedon tarvetta. Samalla selvitettiin onko uusilla vanhemmilla tietoa varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä ja äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Millaista tietoa heillä mahdollisesti on ja millaista tietoa he kokevat tarvitsevansa.

Vanhempia haastateltiin lapsen hoidon aloituskeskustelun yhteydessä. Aloituskeskustelut käytiin keväällä ja lapset aloittivat hoidon seuraavana syksynä. Aloituskeskustelussa vanhemmat antavat kas-

vattajille lapsen turvalliseen päivähoidon aloittamiseen tarvittavat tiedot ja samalla vanhemmat saavat tietoa päivähoidon käytännöistä ja osallistumismahdollisuuksista.

6.2 Perehdyttämisoppaan luonnostelu

Tuotteistamisprosessin luonnosteluvaihe alkaa silloin kun tiedetään tuotteen asiasisällöt, palveluntuottajan, toimintaympäristön, säädökset ja ohjeet, sidosryhmät ja kohderyhmän. Tuotteen asiasisältöä suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon ajantasaisuus eli nykyhetken käytännöt ja tutkimustulokset. Kehitettävän tuotteen asiasisällön muodostaminen vaatii siihen liittyvään teoria- ja tutkimustietoon perehtymistä. Samalla pohditaan kohderyhmän tarpeiden ja palveluntuottajan näkökulman yhdistämistä tuotteen kehittämisessä. (Jämsä ja Manninen 2000, 43–51.)

Perehdyttämisoppaan luonnostelun alkoi jo siinä vaiheessa kun tiedossa olivat vain toimeksiantajan määrittelemät sisällöt. Tietoa etsittiin keskittyen näihin sisältöihin. Tässä vaiheessa ennakkokäsityksenä oli, että vanhemmat jotka valitsevat päivähoitopaikaksi leikkikoulun, ovat perehtyneet varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään ja ovat selvillä myös lapsen oman äidinkielen tärkeydestä kyseisessä menetelmässä. Näin ollen perehdyttämisoppaan sisältöjä luonnosteltiin kohderyhmälle jolla ajateltiin olevan perustietoa aiheista. Toimeksiantajan puolelta tiedettiin heidän haluavan perehdyttämisoppaaseen tietoa, jolla selvennetään asiakkaille heidän vastuitaan ja velvollisuuksiaan vanhempana, sekä leikkikoulun henkilökunnan vastuita ja velvollisuuksia varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän toteuttajana.

Luonnosteluvaiheessa tärkeään asemaan nousivat varhaiskasvatusta määrittävien säädösten huomioiminen perehdyttämisoppaan sisältöjen luonnostelussa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa todetaan seuraavasti: ”Kielikylvyssä, vieraskielisessä tai vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan perustuvassa varhaiskasvatuksessa sovelletaan varhaiskasvatuksen valtakunnallisia linjauksia ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Näitä ratkaisuja käytettäessä on tärkeää, että lapsen vanhemmat saavat riittävästi tietoa käytettävästä toimintafilosofiasta ja varhaiskasvatuksen erityistavoitteista.” Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määritetään myös vieraskielisestä varhaiskasvatuksesta ja äidinkielestä seuraavasti:” Vieraskielinen varhaiskasvatus tapahtuu jollain muulla kuin kotimaisella kielellä. Vieraskielisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmilla on vastuu lapsen äidinkielen kehittymisestä.” (Heikkilä ym. 2005,41–42.)

6.3 Perehdyttämisoppaan kehittely

Kehittelyvaiheessa edetään luonnosteluvaiheen periaatteiden ja rajausten mukaan. Perehdyttämisopas on tarkoitettu informaation välitykseen asiakkaalle ja tosiasiat muodostavat keskeisen sisällön. Nämä asiat tulee esittää ymmärrettävästi, täsmällisesti ja ottaen huomioon oppaan käyttäjän tiedontarve. Perehdyttämisoppaan laatuun ja käytettävyyteen vaikuttavat olennaisesti oppaan asiasisältöjen valinta ja määrä. Tarkkaan mietittäviä asioita ovat myös tiedon ajantasaisuus ja kohdejoukolle sopivien asiasisältöjen valitseminen, sekä tuotteen muodon valinta. Yleisin tiedon välittämisen muoto

on painotuote. Painotuotteessa tekstin tulee olla asiatyylistä, lukijalle helposti avautuvaa ja ydinajatukseltaan helposti ymmärrettävää. (Jämsä ja Manninen 2000, 54–57.)

Perehdyttämisoppaan sisällöistä kaksi, varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä ja lapsen äidinkieli, olivat päätetty jo opinnäytetyötä suunniteltaessa. Perehdyttämisoppaan muun sisällön muodostamisessa käytettiin apuna uusille vanhemmille suunnattuja haastatteluja. Kehittelyvaihe saattoi alkaa vasta haastattelujen aineiston analyysin eli saatujen vastausten jäsentämisen jälkeen. Haastattelujen analysoinnin jälkeen muutettiin jo aiemmin luonnosteluvaiheessa hahmoteltua sisältöä yksinkertaisemmaksi. Perehdytysopasta kehittäessä huomattiin, että teoriatieto, jota oli tutkittu opinnäytetyön raportointiosuuteen, ei ollutkaan kaikin osin soveltuvaa perehdyttämisoppaan sisällöksi. Varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja äidinkielen merkitykseen lapsen kasvulle ja kehitykselle perehtyneenä työntekijänä olin etsinyt liian laajaa ja syvällistä tietoa. Haastatteluaineistoon perustuen perehdytysoppaassa tuli olla perustietoa arjen tasolla.

Haastattelujen aineistosta nousi esiin seikkoja, jotka vaikuttivat perehdyttämisoppaan luonnosteluvaiheen suunnitelmien muuttumiseen. Perehdyttämisoppaan sisällön muotoa oli muutettava teoreettisesta käytännöllisemmäksi. Tähän perustuen lähteinä käytettiin kirjallisuuden ohella internetistä saatavilla olevaa tietoa, jotta vanhemmat voivat etsiä lisätietoa heille sopivasta tietolähteestä. Perehdyttämisopas on muunnettavissa sähköiseen muotoon toimeksiantajan niin halutessa. Aineistosta nousi esiin myös kaksi uutta sisältöä perehdytysoppaaseen. Aineistoon perustuen sisällöiksi muodostuivat kasvatuskumppanuus ja lapsi ryhmän jäsenenä.

Haastatteluaineistoon perustuvat sisällöt esiteltiin toimeksiantajalle joka hyväksyi ne ja perehdyttämisoppaan laatimisen saattoi alkaa. Toimeksiantajan toivomuksesta perehdytysopas on A4- kokoinen painotuote, joka on mahdollista myöhemmässä vaiheessa muuttaa sähköiseen muotoon asiakkaiden itsensä tulostettavaksi. Perehdyttämisoppaassa toistuvat samat värit ja kirjoitustekstin tyyli kuin muissakin leikkikoulun asiakirjoissa. Näin asiakkaiden saama informaatio on ulkoasultaan yhtenäistä. Perehdyttämisoppaan sivumääräksi sovittiin maksimissaan 5–6 sivua tietotekstiä ja tekstiä avaavia kuvioita.

6.4 Perehdyttämisoppaan sisällöt

Toimeksiantajan taholta tulleet perehdytysoppaan sisällöt olivat varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä ja äidinkielen merkitys lapsen kasvulle ja kehitykselle. Vanhempien tieto oli joko omakohtaista tai tuttavilta saatua toisen käden tietoa. Aineistoon perustuen vanhemmat myös kokivat tarvitsevansa toimintaohjeita arjen tasolla liittyen leikkikoulun toimintaan ja käytäntöihin. Aineistosta kävi ilmi sekä vanhempia koskevien toimintaohjeiden tarve, että lapsen hoitopäivän toiminnan avaaminen vanhemmille.

Perehdytysoppaan ensimmäiseksi asiakokonaisuudeksi valittiin varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän avaaminen vanhemmalle lyhyesti ja ytimekkäästi. Vanhemmat valitsevat tietoisesti lapselleen varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän, joten heidän on mielestäni hyvä tietää leikkikoulussa

käytettävän menetelmän taustoja ja miten menetelmä toteutuu käytännössä. Perehdytysoppaassa määritellään käsitteet kielikylpy ja vieraskielinen varhaiskasvatus, jotta ero näiden välillä vanhemmalle selkiytyy. Seuraavaksi perehdytysoppaassa kerrotaan kielikylpymenetelmän yleiset periaatteet ja selvennetään miten ne toimivat leikkikoulun arjessa.

Toisena asiakokonaisuutena esitellään äidinkielen merkitystä lapselle. Haastatteluaineistoon perustuen vanhemmilla ei ollut teoriaan pohjautuvaa tietoa aiheesta, eivätkä he olleet osanneet ajatella asian tärkeyttä. Perehdytysoppaassa kuvataan äidinkielen yhteys lapsen kokonaisvaltaiseen kasvuun ja kehitykseen sekä äidinkielen osaamisen ja vieraiden kielten omaksumisen välinen yhteys. Kerrotaan miksi ja millä tavoin äidinkieltä tulisi tukea, sekä mitkä ovat henkilökunnan, vanhemman ja lapsen kielelliset roolit varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä.

Perehdyttämisoppaan kolmantena sisältönä oli kasvatuskumppanuus. Haastatteluaineistoon perustuen katsottiin vanhempien hyötyvän käsitteen avaamisesta ja kasvatuskumppanuuden käytäntöjen esittelemisestä. Kasvatuskumppanuutta määriteltiin avaamalla kasvatusyhteistyön kaksisuuntaisuutta eli kasvattajien ja vanhempien tiedon yhdistämistä lapsen parhaaksi. Haastatteluaineistossa kasvatusyhteistyö nousi esiin yksipuolisena kasvattajalta vanhemmalle suuntautuvana tiedonsiirtona. Perehdyttämisoppaassa kuvattiin leikkikoulun kasvatuskumppanuutta rakentavat toiminnot, sekä korostettiin lapsen tuonti ja hakutilanteessa vaihdettavan tiedon tärkeyttä. Perehdyttämisoppaan yhtenä tarkoituksena on toimia menetelmänä kasvatuskumppanuuden rakentamisen aloittamiselle. Mielestäni vanhemman on hyvä tietää mitä kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan ja miten se käytännössä toimii.

Perehdyttämisoppaan viimeiseksi sisällöksi muodostui lapsi ryhmän jäsenenä. Haastatteluaineistosta nousi esiin vanhempien huolen aiheet lasten kaverisuhteiden muotoutumisesta sekä lapsi-ryhmän koostumuksesta. Leikkikoulussa lapset toimivat yhdessä erilaisissa ryhmissä ja muodostavat kaveri- ja ystävyyssuhteita keskenään. Opas helpottaa vanhempien huolta tarjoamalla heille tietoa lapsiryhmän yleisistä kehitysvaiheista, joihin myös kaverisuhteiden kehittyminen tiiviisti liittyy. Vanhempien on myös tärkeää oivaltaa kouluikäisen lapsen sosiaalisten taitojen harjoittelemisen tärkeys, sillä niitä harjoitellaan yhdessä kaverien kanssa ryhmässä.

6.5 Perehdyttämisoppaan viimeistely

Viimeistelyvaiheessa hiotaan tuotteen yksityiskohdat ja suunnitellaan käyttöönotto. Tuotetta tulisi koekäyttää kohderyhmällä sekä täysin ulkopuolisella taholla. Saatua palautetta voi hyödyntää tuotteen viimeistelyssä ja mahdollisessa tuotteen edelleen kehittelyssä. Työn tilaajan arviointi ja palaute tulee myös ottaa huomioon, vaikka he olisivatkin osallistuneet tuotteen suunnitteluvaiheeseen. (Jämsä ja Manninen 2000, 80–81.)

Opinnäytetyön prosessia ja aikataulua kehitettäessä oli suunniteltu, että perehdyttämisopas annetaan koekäyttöön niille vanhemmille, jotka osallistuivat haastatteluun. Samoin oli suunniteltu pidettäväksi leikkikoulun henkilökunnalle ryhmähaastattelut, joissa he voivat antaa palautetta perehdyt-

tämisoppaan sisällöstä. Perehdyttämisoppaan koekäyttö ja henkilökunnan palaute oli suunniteltu syksylle 2015 niin, että viimeinen lopullinen versio perehdytysoppaasta olisi valmis joulukuussa 2015. Omista henkilökohtaisista syistäni aiheutuen opinnäytetyöprosessi keskeytyi elokuussa 2015 ja viivästyi neljällä kuukaudella. Opinnäytetyön prosessin jatkaminen mahdollistui joulukuussa 2015.

Neljän kuukauden tauosta johtuen päätin sivuuttaa perehdyttämisoppaan koekäytön ja henkilökunnan palautteen, jotta perehdyttämisopas olisi valmiina sovitussa aikataulussa. Palautetta pyydettiin toimeksiantajan edustajalta sekä kahdelta täysin ulkopuoliselta henkilöltä. Toimeksiantajan palautteessa todettiin idean oppaalle lähteneen äidinkielen tukemisen näkökulmasta, joten oli hyvä että äidinkielen tukemisen eri näkökulmat ja keinot oli kerrottu oppaassa. Varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään liittyvät asiat ovat heti oppaan alussa ja ne ovatkin toimeksiantajan näkökulmasta tärkeimmät luettavat asiat. Jos lukijan into loppuu, sillä osalle vanhempia saattaa perehdytysopas olla liian pitkä, niin oleelliset asiat alusta tulevat luettua.

Ensimmäinen ulkopuolinen arvioija kuvasi perehdytysopasta selkeäksi johdatukseksi asiaan. Toinen ulkopuolinen arvioija korosti virallisten termien hyvää avaamista etenkin kasvatuskumppanuuden kohdalla. Häntä jäi kuitenkin mietityttämään muutamien kappaleiden pituus, voisiko niitä jakaa pienempiin osiin. Arvioija myös huomasi vielä kaksi kirjoitusvirhettä tekstistä. Näiden palautteiden, sekä toimeksiantajan palautteen perusteella en enää lähtenyt muuttamaan perehdyttämisopasta, muutoin kuin korjaamalla kirjoitusvirheet.

Perehdyttämisoppaan ensimmäisen version toimitin toimeksiantajalle 29.12.2015 ja hänen ja kahden ulkopuolisen arvioijan palautteen avulla viimeistellyn version esitin 6.1.2016. Pidin tärkeänä, että toimeksiantaja sai perehdyttämisoppaan käyttöönsä sovitussa aikataulussa. Perehdyttämisopas otetaan käyttöön keväällä 2016 kun se lähetetään uusille vanhemmille, joiden lapset aloittavat hoidon leikkikoulussa elokuussa 2016. Vanhempien kanssa käydään hoidon aloituskeskustelut kesäkuun 2016 aikana ja perehdyttämisopas on osa kasvatuskumppanuuden aloittamisprosessia.

7 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Opinnäytetyö voi olla kehittämistyö, jolloin sen tekemisessä tulee käyttää tutkivaa otetta, vaikkei opinnäytetyö olekaan tutkimuksellinen työ. Tutkimuksellinen ote tarkoittaa kehittämistyössä työn suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin aikana tehtyjen valintojen tarkastelua ja perustelua teoreettiseen viitekehykseen peilaten. Teoreettisen viitekehyksen tulee liittyä kehittämistyön aihetta käsittelevään alan kirjallisuuteen. Kehittämistyön päätavoitteena on saavuttaa sille asetetut tavoitteet. Arvioidessa kehittämistyötä pohditaan sen luotettavuutta, onnistumista ja muita kehittämistyön toteuttamiseksi käytettyjä menetelmiä. (Vilkka ja Airaksinen 2003, 154–158.)

Opinnäytetyön teoriatietoa keräsin koko prosessin ajan. Ennen tutkimuksellisen osuuden haastatteluja kerätty teoriatieto osoittautui liian syvälliseksi ja laajaksi. Analysoituani tutkimusaineiston ymmärsin, että sekä perehdyttämisoppaaseen että opinnäytetyön raportointiosuuteen tulevan tiedon tulee vastata kohderyhmän tarpeisiin arjen toiminnan tasolla. Tutkimusaineistosta esiin nousseet teemat vaikuttivat näin myös raportointiosuuden teorian uudelleen muokkautumiseen paremmin kohderyhmää palvelevaksi kokonaisuudeksi. Opinnäytetyön tavoite tuottaa perehdyttämisopas, jossa kerrotaan varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä ja lapsen äidinkielen merkityksestä, toteutui. Perehdyttämisopas toimii leikkikoulussa kasvatuskumppanuussuhteen rakentamisen yhtenä työmenetelmänä. Samalla perehdyttämisopas toimii varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn välineenä havaituille ongelmakohdille leikkikoulussa ja Rajalan koulun kaksikielisessä alkuopetuksessa.

Sosiaalialan ammattihenkilöiden toimintaa ohjaavat sosiaalialan eettiset periaatteet. Ammatillinen eettisyys on kykyä tarkastella omaa toimintansa ja päätöksenteon perusteita, sekä oikeudenmukaisuutta. Työn kehittämisessä tulee myös tarkastella vastuullisuutta ja eettisyyden toteutumista. Tärkeä osa on halu ja taito tuoda esille asiakkaan omat näkemykset ja mielipiteet. Asiakaslähtöisyys on sosiaalialan työn peruslähtökohta. Työn kehittämisen tulee vastata asiakkaiden tarpeisiin ja noudattaa eettisiä periaatteita. (Talentia ry 2013, 6, 11.)

Olen työskennellyt toimeksiantajalla 17.12.2012–31.12.2015 välisen ajan. Tuona aikana olen etsinyt opinnäytetyöhön teoriatietoa, suorittanut ja analysoinut haastattelut, sekä laatinut perehdyttämisoppaan. Opinnäytetyön raportointiosuuden kirjoittaminen on tapahtunut työsuhteen päätyttyä. Työsuhteessa oleminen on lisännyt aiheen tarkastelua monista eri näkökulmista, sekä antanut mahdollisuuden verrata ja yhdistää teoriatietoa käytännön toimintaan. Opinnäytetyö on tehty opiskelijan roolissa ja opinnäytetyöprosessin aikana on pyritty puolueettomaan ja objektiiviseen aiheen tarkasteluun. Eettisyyden kannalta tässä on nähtävissä kuitenkin riskejä, onko vastattu sekä toimeksiantajan tarpeisiin että kohdennettu perehdytysoppaan tieto asiakkaiden tarvetta vastaavaksi.

Olen huomioinut myös sen, että otteeni opinnäytetyön aiheeseen on ollut positiivinen ja kritiikkiä esimerkiksi varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä en ole esittänyt. Tässä kohtaa voin jäädä miettimään onko asiaa käsitelty eettisesti ajatellen riittävän monipuolisesti, jotta lukijalle jää totuudenmukainen ja erilaisia mielipiteitä esille tuova näkemys opinnäytetyön aiheesta.

Opinnäytetyön eettisyyttä vahvistaa asiakkaiden mielipiteiden ja kokemusten huomioiminen perehdyttämisoppaan laadinnassa, sekä sisällön aiheissa, että ennalta määrätyn sisällön laajuudessa ja esittämistavassa. Tässä on pyritty yhdistämään toimeksiantajan tavoitteet ja asiakkaan tarpeet pohtimalla mitä, miksi, miten ja kenen hyväksi opinnäytetyötä tehdään.

Kehittämistyön luotettavuutta voidaan lisätä keräämällä aineistoa erilaisilla menetelmillä, sekä mahdollisimman selkeällä ja ymmärrettävällä dokumentoinnilla. Luotettavuuteen vaikuttaa myös kehittämistyöhön käytetty aika ja syventymisen aste. (Tuomi ja Sarajärvi 2013,140–142.) Aineistoa kerättiin sekä teoreettiseen tietoon perustuen, että huomioimalla opinnäytetyön kohderyhmän mielipiteet ja kokemukset. Opinnäytetyössä käytettiin tieteellistä ja ammatillista kirjallisuutta, sekä internetistä saatavaa tietoa. Tietolähteinä käytettiin myös toimeksiantajan haastattelua ja työyhteisön koulutuspäivän luentomateriaalia. Omaa ammatillista työkokemustani käytin perustellessani valintoja, sekä kertoessani leikkikoulun toimintatavoista aiheeseen liittyen. Opinnäytetyötä tehtäessä on pyritty mahdollisimman tarkkaan ja ymmärrettävään opinnäytetyöprosessin dokumentointiin.

Opinnäytetyöhön pyrittiin löytämään mahdollisimman uusia lähteitä, mutta käytettiin myös yli kymmenen vuotta vanhoja lähteitä. Lähteisiin tutustuttua arvioin niiden olevan edelleen luotettavia ja käyttökelpoisia perusteoksia aiheeseen liittyen. Lähteenä ei myöskään käytetty joitakin uudempia teoksia, niissä olevien toissijaisten lähdemerkintöjen vuoksi. Varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä on tehty useampia tutkimuksia kuin tässä opinnäytetyössä on käytetty. Ne ovat tietoisesti jätetty käyttämättä, koska ne ovat tehty ruotsin tai ranskankielisestä kielikylvystä ja niissä saavutetuista kielen oppimisen tuloksista. Olen katsonut, että ne eivät ole siirrettävissä englanninkieliseen varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään. Eri kieliä opitaan eri lailla, riippuen siitä miten lähellä tai kaukana ne rakenteeltaan ovat oppijan omaa äidinkieltä (Pietilä ja Lintunen 2014, 17–18).

Opinnäytetyön raportointiosuudella ja tuotoksella eli perehdyttämisoppaalla on eriäviä lähteitä. Perehdyttämisoppaan lähteinä käytettiin tarkoituksella tietoa, joka on saatavissa internetistä. Tämä helpottaa perehdyttämisoppaan kohderyhmän eli vanhempien mahdollisen lisätiedon hankkimista. Mielestäni on helpompi avata lähdeluettelossa oleva linkki kuin lähteä kirjastoon etsimään teoriakirjallisuutta. Internetistä saatava lähdetieto saattaa heikentää kehittämistyön luotettavuutta, mutta toisaalta se voidaan nähdä asiakkaan tarpeisiin vastaamisena ja kehittämistyön laadun osatekijänä.

8 POHDINTA

Perehdyttämisoppaan laatimisen taustatekijöinä olivat huoli lasten äidinkielen kehityksestä ja vanhempien lapsilleen asettama paine englannin kielen oppimisen suhteen. Mikäli vanhemmat kotonakin keskittyvät lapsen englannin kielen kehittämiseen, eivätkä tiedosta äidinkielen merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle, voi tällä olla kauaskantoisia seurauksia lapsen tuleville opiskeluille ja elämänhallintataidoille. Perehdyttämisoppaan laatimisessa apuna käytetyn teemahaastattelun tulokset tukivat toimeksiantajan huolta ja päätöstä puuttua asiaan varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn näkökulmasta perehdytysoppaan muodossa. Paras hetki puuttua mahdollisiin tuen tarpeisiin on silloin kuin niitä ei ole vielä ilmennytkään, vaan osataan ennakoida ajoissa.

Toimeksiantajan näkökulmasta perehdyttämisopas lisää leikkikoulun toiminnan laatua ja eettisyyttä, sekä antaa mahdollisuuden tarkastella toimintaa niin valtakunnallisesti, yksikkökohtaisesti kuin kasvattajien yksilö -ja yhteisötoimintana. Toteutuvatko luvatut käytännöt ja periaatteet leikkikoulun arjen työssä ja ovatko ne valtakunnallisten varhaiskasvatuksen linjausten mukaisia. Perehdyttämisopas toimii samalla myös laatuasiakirjana sekä vanhemmille, että leikkikoulun kasvattajille.

Vanhempien vähäinen tieto varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä ja lapsen äidinkielen merkityksestä oli aineiston mukaan saatu tuttavilta tai vanhempien omista kokemuksista. Heillä ei ollut teoriapohjaista tietoa, eikä myös tietoa miten leikkikoulussa käytännössä toteutetaan varhaista täydellistä kielikylpymenetelmää ja mitä se tarkoittaa lapsen äidinkielen kehityksen kannalta. Lisäämällä vanhemmille jaettavan tiedon määrää, voidaan olettaa, että se ehkä joidenkin vanhempien kohdalla johtaa myös käytännön toimiin kuten lapsen äidinkielen tukemiseen. Samalla vanhemmille jaettava tieto antaa heille mahdollisuuden keskusteluun kasvattajien kanssa leikkikoulun toiminnoista ja lapsen arjesta päivähoidossa. Vanhemmat pystyvät myös vertaamaan oppaassa kuvattuja toimintamalleja ja menetelmiä lapsensa ryhmän toteutuneeseen toimintaan ja näin heillä on myös mahdollisuus arvioida leikkikoulun toimintaa suhteessa luvatun varhaiskasvatuksen laatuun.

Perehdyttämisoppaan käyttäminen hoidon aloituksessa ja mahdollisesti jo leikkikoulun toimintaa esiteltäessä antaa vanhemmille mahdollisuuden arvioida varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään perustuvan varhaiskasvatuksen sopivuutta omalle lapselleen. Lapsen etu on saada kasvaa, kehittyä ja oppia hänelle sopivassa kasvatus-ja oppimisympäristössä, joka tukee hänen kasvuaan ja oppimistaan. Varhainen täydellinen kielikylpy ei välttämättä ole minusta kaikille lapsille paras mahdollinen ratkaisu. Siitä miten erityistä tukea tarvitsevat lapset selviytyvät kielikylvyssä ei ole tehty tutkimuksia, eikä selvityksiä. Ei myöskään ole tutkittu miten erityisen tuen antaminen lapselle kielikylvyssä toteutuu, etenkin jos lapsella on kielellisen kehityksen tuen tarvetta.

Tiedon jakaminen on osa kasvatuskumppanuuden rakentumisen perussisältöjä. Perehdytysopasta käytetään leikkikoulussa kasvatuskumppanuuden rakentumisen työmenetelmänä sekä hoidon aloituskeskusteluissa että vanhempainilloissa. Perehdytysopas antaa tietoa myös niille vanhemmille, jotka eivät mahdollisesti pääse osallistumaan hoidon aloituskeskusteluun tai vanhempainiltaan. On ilo

todeta, että perehdytysopas tulee olemaan oikeasti käytössä työelämässä ja sillä on merkitystä toimeksiantajalle ja toivon mukaan myös kohderyhmälle.

Opinnäytetyön tekeminen työelämän oikeaan tarpeeseen antoi itselle motivaatiota, mutta samalla myös nosti suorituspaineita. Työmenetelmänä käytössä oleva perehdytysopas on tietynlainen käyntikortti oman osaamisen siirtämisestä käytäntöön. Opinnäytetyöprosessini oli haasteellinen yhdistää työelämän kanssa. Niinpä se olikin kaksi kertaa työpöydän laatikossa ottamassa aikalisää, heti prosessin alussa 2014 loppuvuodesta kerättyäni teoriatietoa ja toisen kerran teemahaastattelujen toteutuksen ja analysoinnin jälkeen syksyllä 2015. Nämä aikalisät lisäsivät prosessin ajallista pituutta, mutta samalla toivat syvyyttä ja uusia näkökulmia etenkin opinnäytetyön raportointiosuuden muodostamiseen. Kaiken kaikkiaan puolentoista vuoden prosessiin mahtuu kaksi erittäin tiivistä työstämisjaksoa ja kaksi aikalisää.

Opinnäytetyötä voisi kehittää uudella tutkimuksella perehdyttämisoppaan hyödyllisyydestä ja tiedon lisäämisestä vanhemmilla. Vastaavanlaisen haastattelun voisi tehdä niille vanhemmille, jotka saavat perehdyttämisoppaan ennen hoidon aloituskeskusteluja ja verrata onko näillä vanhemmilla enemmän tai erilaista tietoa perehdyttämisoppaan sisältöihin liittyen. Tällä tavoin voisi arvioida perehdyttämisoppaan vaikuttavuutta. Varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään liittyen olisi tarvetta tutkia jo edellä mainittujen erityistä tukea tarvitsevien lasten mahdollisuuksia tuen saamiseen kielikylvyssä. Sekä siihen miten tukitoimia toteutetaan käytännössä.

Perehdyttämisopasta voidaan hyödyntää etenkin varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän osalta myös muissa päiväkodeissa ja muilla kielillä toteutettuna. Tällä hetkellä suomea puhuttavat turvapaikanhakijat ja sen myötä monikulttuurisuuden lisääntyminen myös varhaiskasvatuksessa. Kielikylpymenetelmää voi hyödyntää etenkin maahanmuuttajalasten kanssa tehtävässä suomi toisena kielenä opetuksessa. Periaatteet lasten uuden kielen omaksumisesta varhaiskasvatuksen arjessa hoitopäivään sisällytettyinä toimintoina ovat kummassakin samat, samoin periaate lapsen äidinkielen kehityksen tukemisesta ja oman kulttuurin arvostamisesta. Jos ajatellaan johdannossa esitettyä EU:n monikielisyyspolitiikan tavoitetta, että jokainen varhaiskasvatusikäinen lapsi opiskelisi vähintään kahta vierasta kieltä, on varhainen täydellinen kielikylpymenetelmä oikea menetelmä palvelemaan tavoitetta, käytettiin kielikylpykielenä sitten suomea, ruotsia tai muuta lapselle vierasta kieltä.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

ALA-VÄHÄLÄ, Timo, KANGASVIERI, Teija, MIETTINEN, Elisa, PALVIAINEN, Hannele ja SAARINEN, Taina 2012. Selvitys kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen tilanteesta Suomessa: kuntatason tarkastelu. [verkkojulkaisu].[viitattu 2016-01-17]. Saatavissa: https://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/selvitys-kotimaisten-kielten-kielikylpyopetuksen-ja-vieraskielisen-opetuksen-tilanteesta-suomessa

ANTTILA, Laura 2015. Vanhempien kokemuksia kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Oulun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2016-27-03] Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/100690/anttila_laura.pdf?sequence=1

BERGROTH, Mari 2007. Kielikylpyperheet valokeilassa. Taustat ja odotukset. Vaasan yliopiston julkaisuja.Selvityksiä ja raportteja 145. Vaasa: Vaasan yliopisto.

BJÖRKLUND, Siv, MÅRD-MIETTINEN, Karita ja TURPEINEN, Hanna 2007. Språkbad 20 år: i går, idag och i morgon. Kielikylpy 20 vuotta: eilen, tänään ja huomenna. Teoksessa: BJÖRKLUND, Siv, MÅRD-MIETTINEN, Karita ja TURPEINEN, Hanna (toim.) Kielikylpykirja – Språkbadsboken. Vaasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti, 9–18.

CAIRNS.R.B ja CAIRNS B.D 1994. Lifelines and risks. Pathways of youth in our time. Cambridge.MA: Cambridge University Press.

ELOMAA, Marjatta 2007. Suomen ensimmäiset kielikylpyläiset äidinkielen tarinoiden kirjoittajina. Teoksessa: BJÖRKLUND, Siv, MÅRD- MIETTINEN, Karita ja TURPEINEN, Hanna (toim.) Kielikylpykirja – Språkbadsboken. Vaasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti, 86–94.

EUROOPAN UNIONI 2016. EU:n virallinen verkkosivusto. Monikielisyys. [verkkosivusto]. [viitattu 2016-01-29]. Saatavissa: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-679_fi.htm

HARJU-LUUKKAINEN, Heidi 2010. Sukellus kielikylpyyn. Perustietoa vanhemmille kielikylvystä. [verkkojulkaisu]. Saatavissa: http://kulturfonden.fi/Site/Data/686/Files/Sukellus_kielikylpyyn.pdf

HASSINEN, Sirje 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

HEIKKA, Johanna, HUJALA, Eeva ja TURJA, Leena 2009. Arvioinnista opiksi- havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Helsinki: Multiprint Oy.

HEIKKILÄ, Matti, IHALAINEN, Sirkka-Liisa ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita STAKES: 56. [verkkokirja]. [viitattu 2015-05-02]. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1

HIRSJÄRVI, Sirkka ja HURME, Helena 2014. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

JALKANEN, Joanne 2015-10-24. Lehtori. Rajalan koulu. [luento]. Kuopio: Kuopion Englantilainen Leikkikoulu.

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO. Opettajainkoulutuslaitos. Juliet-koulutusohjelma. [verkkosivusto]. [viitattu 2016-01-17]. Saatavissa: https://www.jyu.fi/edu/laitokset/okl/opiskelu/sivuaineet/juliet

JÄMSÄ, Kaisa ja MANNINEN, Elsa 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali - ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.

JÄRVINEN, Heini-Marja 2011. Vieraskielisen opetuksen opettajankoulutuksen koulutuspoliittiset haasteet. Kielikoulutuspolitiikan verkosto. [verkkoaineisto]. [viitattu 2016-01-29]. Saatavissa:

http://www.kieliverkosto.fi/article/vieraskielisen-opetuksen-opettajankoulutuksen-koulutuspoliittiset-haasteet/

JÄRVINEN, Heini-Marja 2014. Katsaus kielenoppimisen teorioihin. Julkaisussa: PIETILÄ, Päivi ja LINTUNEN, Pekka 2014 (toim.) Kuinka kieltä opitaan. Opas vieraan kielen opettajalle ja opiskelijalle.Helsinki: Yliopistopaino, 68–88.

KANANEN, Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja. Tampereen yliopistopaino Oy: Juvenes Print.

KARILA, Kirsti 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Julkaisussa KARILA, Kirsti, ALASUUTARI, Maarit, HÄNNIKÄINEN, Maritta, NUMMENMAA, Anna Raija ja RASKU-PUTTONEN, Helena (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy, 94–101.

KARIKOSKI, Hannele. ja TIILIKKA, Aila. 2011. Eheä kasvunpolku -haaste yhteistyölle. Teoksessa HUJALA; Eeva ja TURJA, Leena (toim.) 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä:PS-kustannus 77-92.

KASKELA, Marja ja KEKKONEN, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhais-kasvatuksen kehittämiseen. Stakes oppaita 63. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy. [viitattu 2015-04-05]. Saatavilla: https://www.thl.fi/documents/10531/136719/Tutkimus%202012%2072.pdf

KEKKONEN, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisillä näyttämöillä. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Väitöskirja.

KRASHEN, Stephen 1985. The input hypothesis: issues and implications. Lontoo: Longman.

KUOPION KAUPUNKI. Kuopion kaupungin perusopetuksen kaksikielisen opetuksen (suomi-englanti) opetussuunnitelma (Rajalan koulun luokat 1-6 ja Hatsalan koulun luokat 7-9). [verkkoaineisto]. [viitattu 2015-04-05]. Saatavissa: http://peda.net/veraja/kuopio/rajala

LAKI LASTEN PÄIVÄHOIDOSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA 580/2015. Finlex. Lainsäädäntö [viitattu 2016-01-17]. Saatavissa: http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150580

LAPPALAINEN, Reetta 2013. Vanhempien kokemuksia päivähoidon aloituskeskusteluista. Laurea ammattikorkeakoulu Hyvinkää. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2016-03-27] Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61893/Lappalainen_Reetta.pdf?sequence=1

LAURÈN, Christer 2000. Kielten taitajaksi:kielikylpy käytännössä. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

LEHTONEN, Iitu, LUOSUJÄRVI, Johanna ja PUTTONEN, Sanna 2013. Vanhempien kokemuksia osallisuudesta Oululaisessa päiväkodissa. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.[Viitattu 2016-03-27] Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61612/lehtonen_luosujarvi_puttonen.pdf?sequence=1

NURMILAAKSO, Marja 2011. Pienen lapsen kielellinen tietoisuus osana kielen kehitystä. Julkaisussa: NURMILAAKSO, Marja ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy, 30–41.

NISSINEN, Marianna 2015-12-15. Johtaja. [haastattelu]. Kuopio: Kuopion Englantilainen Leikkikoulu.

OPETUSHALLITUS 2009. Oma kieli-oma mieli. Opas oman äidinkielen oppimisen tukemiseen. Kielikoulutuspolitiikan verkosto. [verkkosivusto]. [viitattu 2015-06-05]. Saatavissa: http://www.kieliverkosto.fi/dokumentti/oma-kieli-oma-mieli-opas-oman-aidinkielen-oppimisen-tukemiseen/

OPETUSHALLITUS VASU2017- verkkokommentointi. [verkkoaineisto]. [viitattu 2016-01-29]. Saatavissa:

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/varhaiskasvatus/vasu2017_verkkokommentointi

PAANANEN, Sari 2006. Lapsen hyvinvointia edistävä arki päivähoidossa. Jyväskylän yliopisto. Varhaiskasvatuksen laitos. Pro gradu tutkielma. [Viitattu 2016-03-27] Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18202/URN_NBN_fi_jyu-2006395.pdf?sequence=1

PIETILÄ, Päivi ja LINTUNEN, Pekka 2014. Kielen oppiminen ja opettaminen. Julkaisussa: PIETILÄ, Päivi ja LINTUNEN, Pekka 2014 (toim.) Kuinka kieltä opitaan. Opas vieraan kielen opettajalle ja opiskelijalle. Helsinki: Gaudeamus OY, 11–25.

SAVIJÄRVI, Marjo 2011. Yhteisestä toiminnasta yhteiseen kieleen: keskustelunanalyyttinen tutkimus toisen kielen oppimisesta kielikylpypäiväkodin arkitilanteissa. Helsingin yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Väitöskirja. [viitattu 2015-06-05]. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/28155/yhteises.pdf?sequence=1

SINKO, Pirjo 2011. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Julkaisussa: NURMILAAKSO, Marja ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy, 22- 29.

SKUTNABB-KANGAS, Tove 1988. Vähemmistö, kieli ja rasismi. Helsinki: Gaudeamus.

SWAIN, Merrill 2000. The output hypothesis and beyond: mediating aqcuisition through collaborative dialogue. Teoksessa: LANTOLF, James (toim.) Sociocultural theory and second language learning. Oxford university press, 97–114.

TALENTIA ry 2013. Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet.[verkkojulkaisu]. [viitattu 2016-01-30]. Saatavissa: http://www.talentia.fi/files/558/Etiikkaopas_2013_net.pdf

TILASTOKESKUS. Kunnat 2011. [verkkoaineisto]. [viitattu 2016-01-29]. Saatavissa: http://www.stat.fi/meta/luokitukset/kunta/001-2011/kuvaus.html

TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

VAHTIVAARA, Julia-Maarie 2010. Vertaistoiminta kannattaa. Asumispalvelusäätiö Aspa. Solver palvelut Oy. [verkkoaineisto]. [viitattu 2015-12-15]. Saatavissa: http://www.kansalaisareena.fi/Vertaistoiminta_kannattaa.pdf

VESTERBACKA, Siv 1991. Kielen omaksuminen kielikylpykoulussa. Teoksessa Christer Laurén (toim.) Kielikylpymenetelmä: Kielen käyttö mielekkääksi. Vaasan yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja 1/1991, Vaasa: Vaasan yliopiston täydennyskoulutuskeskus, 64–77.

VILKKA, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

VILKKA, Hanna ja AIRAKSINEN, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

VÄLIMÄKI, Anna-Leena 2011. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003/2005. Julkaisussa: NURMILAAKSO, Marja ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy, 13–21.

LIITE 1 PEREHDYTTÄMISOPAS

Bye Bye, See You Tomorrow

Opas Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa päivähoidon aloittavien lasten vanhemmille

1 VARHAINEN TÄYDELLINEN KIELIKYLPYMENETELMÄ

Kielikylpymenetelmä on vapaaehtoinen opetusmetodi, jonka tulee perustua opetusta tarjoavan maan toiseen kotimaiseen kieleen tai vähemmistökieleen. Suomessa kielikylpyä voidaan toteuttaa ruotsin tai saamen kielellä. Opetuksen tapahtuessa päiväkodissa jollain muulla kuin maan toisella tai vähemmistökielellä, on kyse vieraskielisestä varhaiskasvatuksesta. Kielikylpymenetelmää toteuttava varhaiskasvatus ja esiopetus noudattavat samoja lakeja, asetuksia ja valtakunnallisia Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita, kuin muutkin varhaiskasvatuksen yksiköt Suomessa. (Stakes 2005,41.) Kuopion Englantilainen Leikkikoulu toteuttaa vieraskielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta englannin kielellä käyttäen työmenetelmänä varhaista täydellistä kielikylpymenetelmää (early total immersion). Leikkikoulu noudattaa yleisiä varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän periaatteita, jotka esitellään kuviossa 1.

KUVIO 1. Varhaisen täydellisen kielikylpymenetelmän periaatteita (Harju-Luukkainen 2013, 8).

Kielikylpymenetelmä on Kanadassa 1960-luvulla kehitetty kielenopetusmetodi, jonka avulla englannin kielisten vanhempien lapsille haluttiin opettaa ranskan kielen taito. Eri kielikylpymenetelmien karkea jaottelu perustuu lapsen ikään hänen aloittaessaan kielikylvyn sekä päivähoidossa tai koulussa käytettävän kielikylpykielen määrään. Suomessa eniten käytetty menetelmä on varhainen täydel-

linen kielikylpy. (Savijärvi 2011, 1, Harju-Luukkainen 2010, 9.) Kielikylpymenetelmällä pyritään luomaan olosuhteet, jotka ovat hyvin lähellä äidinkielen omaksumisen olosuhteita. Kielikylpymenetelmä eroaa muusta kieltenopiskelusta siinä, että omaksuttava kieli ei ole pelkästään tavoite vaan sitä käytetään myös välineenä muulle oppimiselle. (Lauren, 2000.) Päiväkodista riippuen lapset aloittavat varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä 3- 6 vuotiaina ja jatkavat perusopetuksen loppuun. (Harju-Luukkainen 2010, 9.) Kuopion Englantilaisessa Leikkikoulussa lapsi voi aloittaa elokuussa sinä vuonna, jolloin hän täyttää 4 vuotta (Kuopion Englantilainen Leikkikoulu).

Leikkikoulussa englanninkieltä käytetään kaikessa toiminnassa lapsen hoitopäivän aikana. Lapsi omaksuu englannin kielen luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa kasvattajien ja toisten lasten kanssa, kuten aamupiirillä, ruokailussa, uloslähtötilanteissa, retkillä ja opetustuokioilla. Englannin kieli omaksutaan toiminnan kautta, sen avulla päästään osalliseksi oppimaan, leikkimään, laulamaan, pelaamaan ja tekemään asioita yhdessä muiden kanssa.(Lauren 2000). Englannin kielen omaksumista tuetaan järjestämällä lasten käytössä olevat tilat ja päivän toiminnot niin, että lapsi saa mahdollisimman paljon vihjeitä toiminnan tarkoituksesta sekä henkilökunnalta että ympäristöstään ja näin hänelle muodostuu yhteys toiminnan ja omaksuttavan kielen välille. Englannin kielen omaksumista tuetaan eleillä, ilmeillä, kuvilla, esineillä, pantomiimilla jne. jotta lapsi ymmärtää mitä hänelle halutaan viestiä. Asioiden toistot ja rutiinit ovat etenkin alussa tärkeitä kielen alkeiden omaksumisen kannalta, jotta sanasto yhdistyy oikeaan toimintaan. Englannin omaksuminen alkaa toistamalla ja käyttämällä päivittäisiä fraaseja. Englannin kieli omaksutaan suomen kielen rinnalle, ei korvaamaan äidinkieltä. (Savijärvi 2011, 1–4.)

2 LAPSEN ÄIDINKIELI

Aloittaessaan Kuopion Englanninkielisessä Leikkikoulussa lapsi joutuu uuteen tilanteeseen, jossa hän joutuu kehittämään kielitaitoaan ja sanastoaan yhtäaikaisesti kahdessa eri kielessä. On todettu, että lasten osaamisen tasot eri kielten omaksumisessa ovat verrattavissa toisiinsa. Mitä paremmin lapsi osaa äidinkieltään, sitä paremmat edellytykset hänellä on omaksua muita kieliä. Tähän perustuen lapsen äidinkielen tukeminen on erittäin tärkeää lapsen osallistuessa varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään. Osallistuminen varhaiseen täydelliseen kielikylpymenetelmään ei myöskään näytä heikentävän lapsen äidinkielen osaamista, mutta on kuitenkin muistettava lasten yksilölliset erot kielten oppimisessa. (Harju-Luukkainen 2013, 13–14.) Lapsen kielellinen kehitys on yhteydessä hänen kokonaisvaltaiseen kehitykseensä, kuten kuviossa 2 kuvataan.

KUVIO 2. Lapsen kehityksen osa-alueita joihin äidinkielen kehitys vaikuttaa (Nurmilaakso 2011, 31–32; Sinko 2011, 22–29.)

Leikkikoulun henkilökunta käyttää vain englantia vuorovaikutuksessa lasten kanssa, joten hoitopäivän aikana he eivät kuule omaa äidinkieltään ja opittavat asiat omaksutaan englannin kielellä. Vanhemmilla on vastuu ja tärkeä tehtävä tukea lapsen äidinkielen kehittymistä. Tärkeää on, että myös vanhemmat noudattavat ”yksi aikuinen yksi kieli” periaatetta. Äidinkieli on lapsen tunnekieli ja hänen tulisi itse voida vaikuttaa siihen haluaako hän leikkikoulun ulkopuolella käyttää tai olla käyttämättä englantia. Varhaisessa täydellisessä kielikylpymenetelmässä englannin kielen tulisi olla lähinnä väline, jonka avulla opitaan uusia taitoja ja asioita, ei vain oppimisen kohde. Mikäli lapsi osoittaa kiinnostusta englannin kieltä kohtaan ja omaehtoisesti käyttää sitä leikkikoulun ulkopuolella, voi häntä tukea katselemalla tv-ohjelmia tai dvd-elokuvia englanniksi, lukemalla englanninkielistä kirjallisuutta

ja rohkaisemalla esimerkiksi matkoilla englannin kielen käyttöön.(Harju-Luukkainen 2010,31–32). Lapsen oman äidinkielen tukemiseen voi käyttää samoja keinoja kuin edellä on mainittu, lisäksi äidinkielen kehitystä voi tukea kuviossa 3 esitetyillä tavoilla.

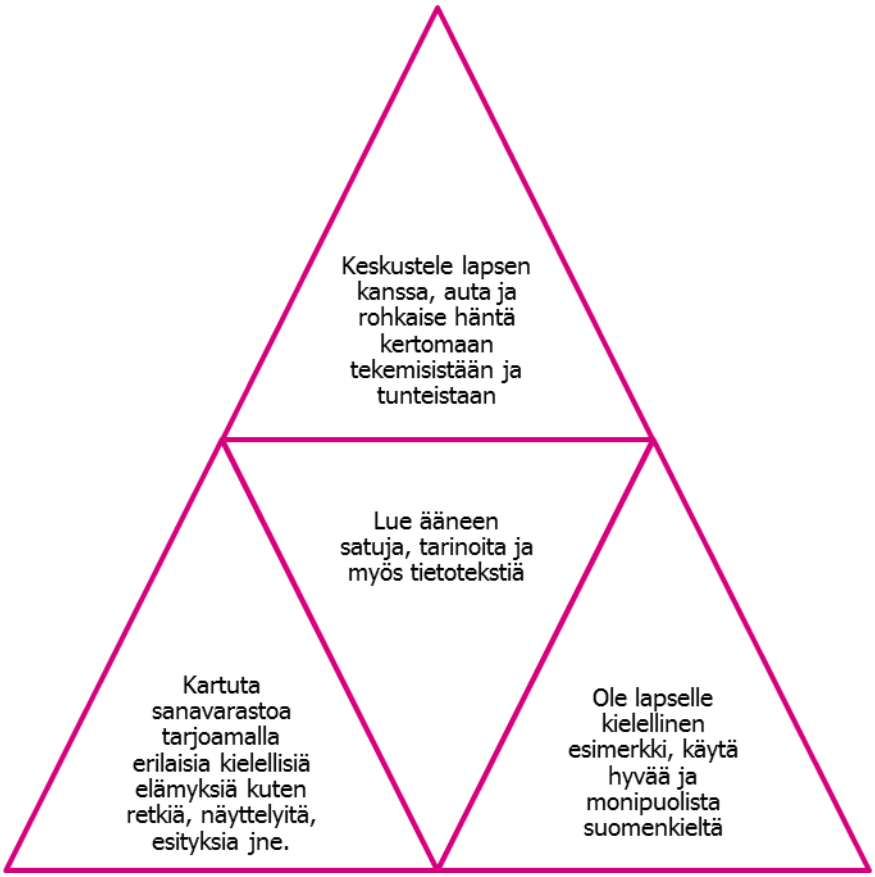

KUVIO 3. Keinoja lapsen äidinkielen kehityksen tukemiseen (Harju-Luukkainen 2010,31–32).

Etenkin alussa uusi ja vieraskielinen ympäristö voi väsyttää lasta eikä hän uskalla ilmaista tunteitaan hoidossa. On normaalia että väsymys ja päivän jännitys purkautuvat hakutilanteessa turvalliselle henkilölle eli vanhemmalle. Vanhemman tehtävänä on auttaa lapsi yli näistä tunteista ja paras keino siihen on kuunnella lasta ja sanoittaa lapsen tuntemuksia hänen omalla äidinkielellään. Samoin lasta hoitoon tuotaessa on hyvä kertoa hänelle omalla äidinkielellä mitä tapahtuu ja milloin häntä tullaan hakemaan. Näin vältytään jättämästä lapsi epätietoisuuteen ja turvattomaan tilaan, jos hän ei ymmärräkään milloin vanhempi tulee hakemaan tai kuka hänet hakee. (Sinkkonen 2008, 121–122; Harju-Luukkainen 2010, 31.)

Yleensä lasten aloittaessa leikkikoulun he eivät osaa entuudestaan englantia. Näin he ovat ryhmänä samalla tasolla ja heitä yhdistää yhteinen äidinkieli. Lasten on tärkeää tiedostaa, että he voivat käyttää omaa äidinkieltään leikkiessään toisten lasten kanssa, sekä suhteessa ryhmän aikuisiin. Yhteinen äidinkieli mahdollistaa heille myös yhteisen oppimisen. He voivat keskenään keskustella ja ihmetellä henkilökunnan englannin kieltä ja omaksuvat yhdessä toisiltaan ehkä enemmän kuin pelkästään henkilökunnan puheesta.(Savijärvi 2011, 2–3.)

3 KASVATUSKUMPPANUUS

Leikkikoulussa hoidossa oleva lapsi elää ainakin kahdessa eri kasvatusympäristössä, kotona ja leikkikoulussa. Lapsella on suhteet sekä vanhempiinsa että leikkikoulun henkilökuntaan. Lapsi voi käyttäytyä näissä kahdessa eri ympäristössä ja suhteissaan aikuisiin hyvinkin eri tavoin. Leikkikoulun ja vanhempien yhteinen jaettu kasvatustehtävä onkin kahden lasta koskevan tiedon yhdistäminen lapsen parhaaksi. Mitä paremmin kumpikin osapuoli tuntee ne ympäristöt joissa lapsi liikkuu päivittäin, sitä helpompaa meidän on yhdessä tukea lasta toimimaan ja siirtymään ympäristöstä toiseen. Vanhempien tuntemus omasta lapsestaan ja henkilökunnan tieto lapsesta leikkikoulussa muodostavat pohjan yhteiselle kasvatustyölle eli kasvatuskumppanuudelle.(Kaskela ja Kekkonen 2006, 17.)

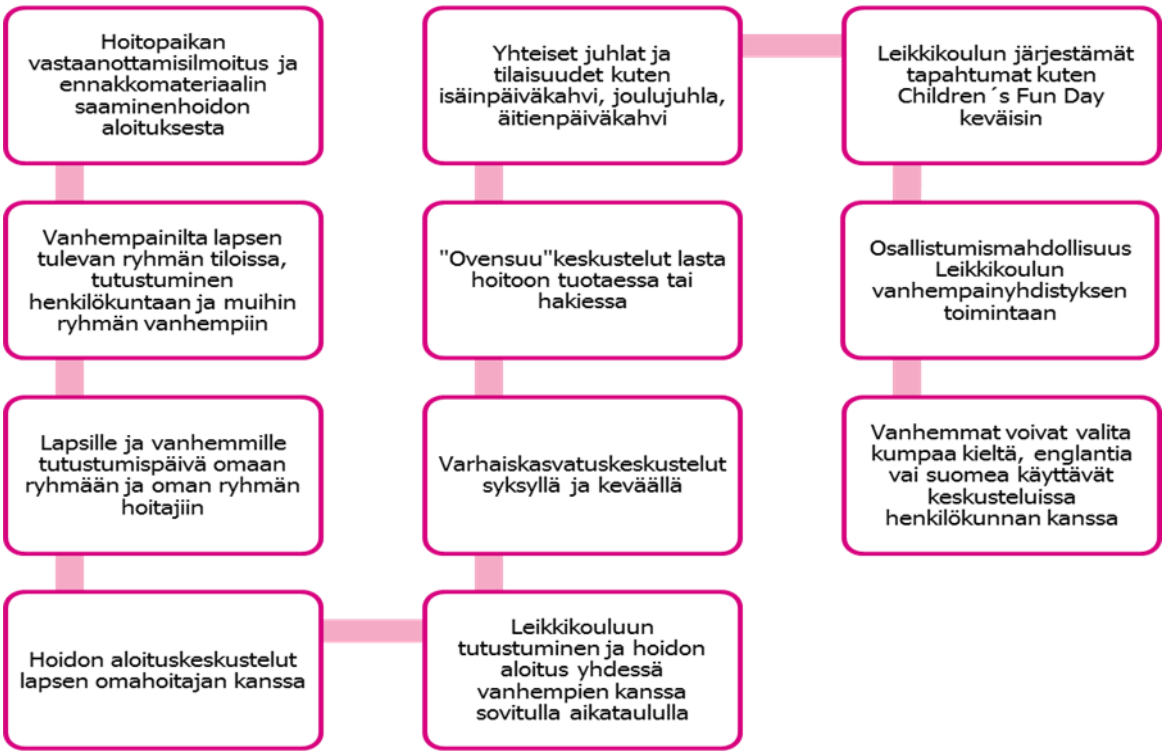

KUVIO 4. Kuopion Englantilaisen Leikkikoulun kasvatuskumppanuutta rakentavat toiminnot (Nissinen 2015.)

Kasvatuskumppanuus alkaa siitä kun vanhemmat ottavat yhteyttä leikkikouluun hoidon aloittamiseksi ja päättyy siihen kun lapsi lopettaa hoidon leikkikoulussa. Kasvatuskumppanuutta rakennetaan koko ajan perheen ollessa leikkikoulun asiakkaina, suhde muuttuu ja kehittyy lapsen kasvun ja kehityksen, sekä muuttuvien elämäntilanteiden mukana. Oleellisia ja tärkeitä osia kasvatuskumppanuuden rakentumisen ja kehittymisen kannalta ovat ”ovensuukeskustelut” ja yhteiset varhaiskasvatuskeskustelut, sekä muut kasvatuskumppanuutta rakentavat toiminnot, jotka on esitelty yllä olevassa kuviossa 4. (Nissinen 2015.)

4 LAPSI RYHMÄN JÄSENENÄ

Lapsen elämän yksi ehkä merkittävimpiä ryhmiä on päiväkotiryhmä jossa hän on osallisena. Ryhmään kuuluminen opettaa lapselle mitä yhteisön jäsenenä toiminen tarkoittaa ja mitä se vaatii lapselta yksilönä. Ryhmässä opitaan neuvottelemaan säännöistä, hyväksymään erilaisuutta ja keskustelemaan ryhmän toimintaan vaikuttavista asioista. (Koskenlahti 2013.)

Päivähoito valmentaa lasta toimimaan erikokoisissa ryhmissä ja kehittää lapsen kykyä ottaa muut ryhmän jäsenet huomioon. Lapset muodostavat ystävyyssuhteita, jotka onnistuessaan tukevat lapsen itsetuntoa ja kyvykkyyden tunnetta erilaisissa leikeissä ja toiminnoissa. Alle kouluikäinen lapsi vasta harjoittelee sosiaalisia taitoja ja paras paikka harjoitella niitä on yhdessä toisten lasten kanssa. Arjessa tarvitaan kykyä toimia yhdessä, yhteistyötä harjoitellessa on normaalia että lapsille tulee erimielisyyksiä ja pettymyksiä, mutta myös onnistumisen ja ystävyyden kokemuksia. Alle kouluikäinen lapsi kohtaa päivittäin useita tilanteita, joissa sosiaalisia taitoja tarvitaan. Lapsille harjoittelun hetkiä on kertynyt vasta vähän. Mitä enemmän ja monipuolisemmin lapsella on mahdollisuus harjoitella taitojaan, sitä taitavammaksi ja varmemmaksi hän kehittyy sosiaalisilta taidoiltaan. (Koskenlahti 2013.)

Lapsiryhmät kehittyvät erilaisten vaiheiden kautta ja ryhmän kehitys voidaan jakaa neljään erilaiseen vaiheeseen. Ryhmän kehitysvaiheet vaikuttavat myös lapsen kaveri-ja ystävyyssuhteisiin, ne muokkaantuvat yhdessä ryhmän kehityksen kanssa. Kehitysvaiheet kestävät erimittaisia ajanjaksoja ja jos ryhmässä tapahtuu muutoksia sen jäsenten suhteen voi ryhmän muodostus alkaa alusta tai jostakin aiemmasta vaiheesta uudelleen. On havaittu että syksyllä aloittanut ryhmä on pääsääntöisesti kevääseen mennessä siirtynyt toimimaan sopusointuvaiheessa sekä tehtävään suuntautuneessa vaiheessa. (Pihlaja 2004,184–185; Helenius 2008,59–65.) Lapsiryhmän kehittymisen vaiheet esitellään seuraavalla sivulla kuviossa 5.

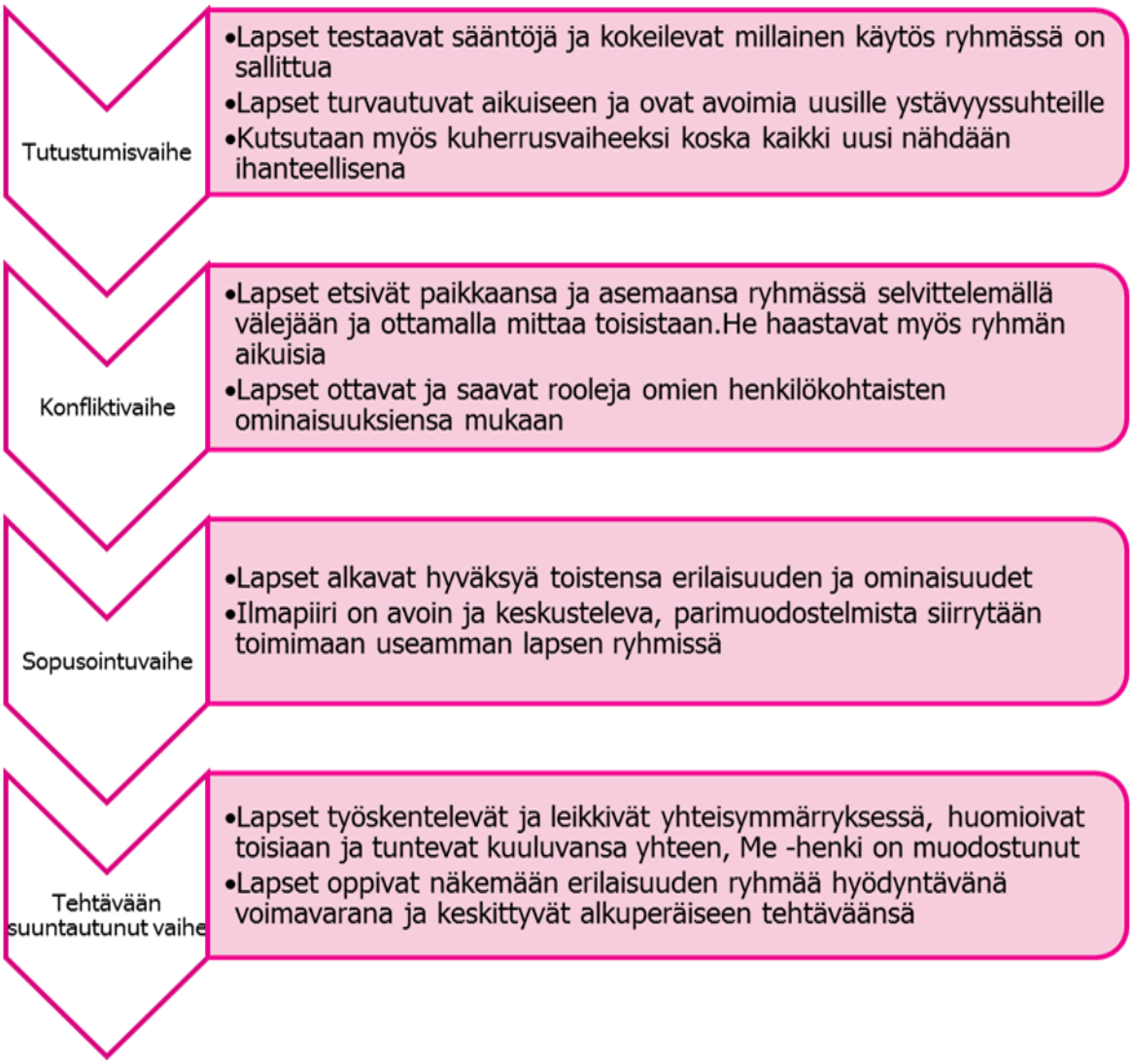

KUVIO 5. Lapsiryhmän neljä eri kehitysvaihetta (Pihlaja 2004, 184–185; Helenius 2008, 59–65).

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

HARJU-LUUKKAINEN, Heidi 2010. Sukellus kielikylpyyn. Perustietoa vanhemmille kielikylvystä. [verkkojulkaisu]. Saatavissa: http://kulturfonden.fi/Site/Data/686/Files/Sukellus_kielikylpyyn.pdf

HARJU-LUUKKAINEN, Heidi 2013. Kielikylpy Suomessa varhaiskasvatuksen kentällä. Mihin suunta tulevaisuudessa? Varhaiskasvatuksen tiedelehti. Journal of Early Childhood Education Research. [digilehti] Vol.2, No.1, 2–23. [viitattu 2015-06-07]. Saatavissa: http://docplayer.fi/4392599-Kielikylpy-suomessa-varhaiskasvatuksen-kentalla-mihin-suunta-tulevaisuudessa.html

HELENIUS, Aili 2008. Lapset ryhmässä. Julkaisussa: HELENIUS, Aili ja KORHONEN, Riitta (toim.) Pedagogiikan palikat. Johdatus varhaiskasvatukseen ja –kehitykseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit OY, 57–66.

KASKELA, Marja ja KEKKONEN, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes oppaita 63. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

KOSKENLAHTI, Henna 2013. Reilusti ryhmässä. Harjoittelemalla sosiaalisten taitojen taitureiksi. Mannerheimin Lastensuojeluliiton julkaisu. [verkkoaineisto]. [viitattu2015- 12- 26]. Saatavissa: http://mllbin.directo.fi/@Bin/0b3bd1e6e4e9770c3f4f1c19409614b0/1451824082/application/pdf/24230585/muumi-vihko%20pk.pdf

KUOPION ENGLANTILAINEN LEIKKIKOULU. [verkkoaineisto]. [viitattu 2015-05-02]. Saatavissa: http://englishkindergartenofkuopio.fi/

LAURÈN, Christer 2000. Kielten taitajaksi: kielikylpy käytännössä. Jyväskylä: Kopijyvä Oy

NURMILAAKSO, Marja 2011. Pienen lapsen kielellinen tietoisuus osana kielen kehitystä. Julkaisussa: NURMILAAKSO, Marja ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy, 30–41.

NISSINEN, Marianna 2015-12-15. Johtaja. [haastattelu]. Kuopio: Kuopion Englantilainen Leikkikoulu.

PIHLAJA, Päivi 2004. Ryhmä kasvun kontekstina ja ryhmäkohtainen suunnitelma. Julkaisussa: PIHLA-JA, Päivi ja VIITALA, Riitta (toim.). Erityiskasvatus varhaislapsuudessa. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö, 180–191.

SAVIJÄRVI, Marjo 2011. Yhteisestä toiminnasta yhteiseen kieleen. Virittäjä. Kotikielen seuran aikakauslehti. [digilehti] 4/2011, 1–5. [viitattu 2015-06-07]. Saatavissa: http://ojs.tsv.fi/index.php/virittaja/article/view/4757/4481

SINKKONEN, Jari 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun? Helsinki: WSOY.

SINKO, Pirjo 2011. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Julkaisussa: NURMILAAKSO, Marja ja VÄLIMÄKI, Anna-Leena (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy, 22–29.

STAKES 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. [verkkojulkaisu]. [viitattu 2015-04-05]. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1

LIITE 2. TEEMAHAASTATTELURUNKO

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Aloituskeskustelun yhteydessä vanhemmille tehtävä haastattelu

1. VANHEMPIEN KOKEMUS TULEVASTA PÄIVÄHOIDON ALOITUKSESTA JA SIIHEN LIITTYVÄN ENNAKKOTIEDON TARPEELLISUUDESTA

¤ Mitkä asiat vaikuttivat päivähoitopaikan valintaan
¤ Millaisia tunteita ja huolenaiheita tuleva päivähoidon aloitus on teissä herättänyt
¤ Oletteko valmistautuneet päivähoidon aloitukseen, millä tavoin
¤ Millainen tieto auttaisi teitä lapsen siirtyessä päivähoitoon
¤ Millaista tietoa haluaisitte päiväkodin toiminnasta ennen päivähoidon aloittamista
¤Millaisessa muodossa haluaisitte tietoa sähköisesti vai kirjallisena, millä kielellä

2. VANHEMPIEN KOKEMUS JA TIEDON TARVE VARHAISESTA TÄYDELLISESTÄ KIELI-KYLPYMENETELMÄSTÄ

¤Onko teillä tietoa varhaisesta täydellisestä kielikylpymenetelmästä, millaista
¤ Millaisen tiedon kokisitte hyödylliseksi itsellenne

3. VANHEMPIEN KOKEMUS JA TIEDON TARVE ÄIDINKIELEN MER-KITYKSESTÄ LAPSEN KASVULLE JA KEHITYKSELLE

¤ Onko teillä tietoa äidinkielen merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle, millaista
¤ Millaisen tiedon kokisitte hyödylliseksi itsellenne

4. VANHEMPIEN TOIVEET JA ODOTUKSET KASVATUSYHTEISTYÖSTÄ PÄIVÄKODIN HENKILÖKUNNAN KANSSA

¤ Millaisia odotuksia yhteistyöstä päiväkodin henkilökunnan kanssa
¤ Millaista yhteistyötä toivotte omahoitajien kanssa
¤ Miten haluaisitte vaihtaa kuulumiset päivittäisissä kohtaamisissa henkilökunnan kanssa
¤ Mitä haluaisitte tietää lapsenne hoitopäivästä

5. OLISIKO TEILLÄ JOTAIN LISÄTTÄVÄÄ TÄHÄN HAASTATTELUUN LIITTYEN

LIITE 3. HAASTATTELUAINEISTON TEEMATAULUKOINTI

ALKUPERÄISILMAISUT	PELKISTETTY ILMAISU	ALATEEMAT	PÄÄTEEMAT
”Kun isot veljet samassa päiväkodissa, nuorimman kanssa jo tietää miten toimitaan”	Kokemusta toimintatavoista on lapsen sisaruksen kautta	Henkilökohtainen kokemus	Subjektiivinen tieto
”Hyviä kokemuksia isoveljen hoidosta samassa päiväkodissa”	Vanhemmilla on kokemusta leikkikoulusta edellisestä hoitosuhteesta		
”Oma veli ja siskopuoli olleet samassa päiväkodissa”	Vanhemman perheen jäseniä ollut päivähoidossa leikkikoulussa		
”Olin töissä saksankielisessä päiväkodissa ja näin kuinka helposti lapset oppii kielen”	Vanhemman on kokemusta lapsen kielen oppimisen helppoudesta		
”Itse asunut Kaliforniassa”	Omakohtainen kokemus englannin kielen käytöstä		
”Vanhempien lasten englannin opiskelun takkuaminen”	Haasteita vanhempien sisarusten kielen oppimisessa		
”Miehellä vaikeaa töissä englannin kielellä”	Puolisolla haasteita englannin kielen käytössä		

ALKUPERÄISILMAISU	PELKISTETTY ILMAISU	ALATEEMAT	PÄÄTEEMAT
”Voi olla hankalaa kun tulee uudet kaverit”	Uusien kaverisuhteiden muodostaminen haasteellista	Kaverisuhteet	Lapsen vertaistuki
”Haluttiin lapsi ryhmään jossa saman ikäisiä lapsia”	Lapselle saman ikäisiä kavereita		
”Kaverit jäivät entiseen päiväkotiin, saattaa olla hankalaa sopeutua uuteen ryhmään ja uusiin kuvioihin”	Ryhmään sopeutuminen haasteellista		
”Saisi niinku kavereita”	Toive kavereista		
”Kaveriasiat on hirveän tärkeitä”	Kaverisuhteiden onnistuminen tärkeää		
”Tietää minkälainen ryhmä on”	Lapsiryhmän koostumus		
”Onko saman ikäisiä lapsia ja saako kavereita”	Lapsiryhmän koostumus		

ALKUPERÄISILMAISUT	PELKISTETYT ILMAISUT	ALATEEMAT	PÄÄTEEMAT
”Tuttavien kanssa keskusteltu miten päiväkoti toimii ja miten siellä puhutaan ja miten alku menee, ei ole tullut niissä puheissa äidinkielen merkitys ilmi”	Äidinkielen merkitys ei ole tullut keskusteluissa tuttavien kanssa ilmi	Kuulopuheet	Subjektiivinen toisen käden tieto
”Mitä tutuilta kuultu, onko se sitä että opettajat käyttää englantia ja lapset mitä tahtovat”	Tutut kertoneet, että opettajat käyttää englantia ja lapset mitä haluavat		
”Tuttavaperheen lapsia ollut täällä”	Tuttavaperheen lapset olleet leikkikoulussa		
”Tuttavien lapset olleet täällä heidän kanssaan on keskusteltu”	Keskusteltu tuttavaperheen kanssa leikkikoulun toiminnasta		
”Sen mitä keskustellut tuttavien kanssa, siitä saanut tiedon kielikylvystä”	Tieto varhaisesta täydellisestä kielikylvystä saatu tuttavilta		

ALKUPERÄISILMAISUT	PELKISTETYT ILMAISUT	ALATEEMAT	PÄÄTEEMAT
”Tietoa kulkee mahdollisimman paljon, että kotona tiedetään mitä hoidossa tapahtuu”	Tietoa hoitopäivän tapahtumista vanhemmille	Yksisuuntainen tieto	Kasvattajan näkökulma
”Kiva tietää onko leikkinyt kavereiden kanssa, ollut ryhmässä ja onko ollut alakuloinen”	Tietoa lapsen päivästä ja kaverisuhteista		
”Kuulla miten päivä on mennyt ja onko ollut jotain erikoista”	Tietoa lapsen päivän tapahtumista		
”Kuulla miten kieli lähtee kehittymään”	Tietoa lapsen englannin kielen kehityksestä		
”Semmoinen lyhyt keskustelu hoidosta hakiessa”	Tietoa lyhyesti		
”Aina vähän käydä läpi miten mennyt, tyttö kyllä itsekin kertoo aika hyvin mitä tapahtunut päivän aikana”	Tietoa lyhyesti		

ALKUPERÄISILMAISUT	PELKISTETYT ILMAISUT	ALATEEMAT	PÄÄTEEMAT
”Nettisivuilla ei ollut sellaista tietoa mitä olisin kaivannut”	Haluttu tieto ei löytynyt netistä	Sähköinen tieto	Asiakkaat tavoittava tieto
”Tieto netissä ois hyvä”	Tietoa nettisivuilta		
”Päiväkodin nettisivuilta lukenut, ei muuta tietoa”	Tietolähteenä päiväkodin nettisivut		
”Vanhempaa voi englannin kielellä puhuminen jännittää, hyvä tietää että voi käyttää suomea”	Tieto suomen kielen käytön mahdollisuudesta	Keskustelukielenä suomi	
”Mielellään luen suomen kielellä sen tiedon”	Tietoa suomen kielellä		
”Kuulumiset suomeksi, että tietää mitä tapahtuu”	Tiedon välittämiskielenä suomen kieli		
”Jos olisi mahdollista saada aina kirjeenä kotiin”	Tietoa kirjallisena	Kirjallinen tieto	
”Kirjallinen tieto hyvä, ei muista tulostaa, eikä tule käytyä katsomassa”	Tietoa kirjallisena		
”Mitenkä toimii kaikki käytännön jutut”	Käytännön asiat	Toiminnan sisältö	Toimintaohjeet
”En kaipaa syvällistä tietoa, ihan arjen tasolla riittää”	Tietoa päiväkodin arjesta		
”Että tietäisi mitä tapahtuu jos sinne hakee”	Mitä tapahtuu kun hoito alkaa		
”Mitä vanhemmilta odotetaan ja miten pitäisi toimia”	Vanhempien rooli		
”Miten päiväkoti toimii, jos erilaista kuin muissa päiväkodeissa”	Päiväkotikohtaista tietoa		
”Vähän aikaa olin siellä saksalaisessa päiväkodissa, mutta ei kovin syvällistä perehtymistä”	Vähäinen perehtyminen	Tiedon tarve	
”Ihan siis perusteita mitä tehdään, kieleen liittyvät arvot ja muutenkin”	Toiminnan perusteet ja kieleen liittyvät arvot		
”Tietoa suomen kielen tärkeydestä tuli vasta kolmannen lapsen kohdalla”	Tietoa äidinkielestä olisi tarvittu jo aiemmin		

LIITE 4. SUOSTUMUSLUPA VANHEMMILLE HAASTATTELUUN OSALLISTUMISEEN

Olen Anita Helminen kolmannen vuoden opiskelija Savonia ammattikorkeakoulusta Iisalmesta. Suoritan sosionomi-opintoja, joihin sisältyy kelpoisuus lastentarhanopettajan tehtäviin. Teen opinnäytetyötäni Kuopion Englantilaiseen Leikkikouluun tarkoituksena kehittää perehdyttämisopas leikkikoulussa hoidon aloittavien lasten vanhemmille. Oppaan tekoa varten haastatellaan teitä vanhempia, joilla on ajankohtaista tietoa ja kokemusta lapsen päivähoidon aloittamisesta. Teiltä saatu tieto on tärkeää oppaan sisällön muodostamisessa.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Haastateltavien henkilöllisyys ei tule missään tutkimuksen vaiheessa esille. Haastattelun suorittaa lapsenne omahoitajaja _____. Haastattelut nauhoitetaan ja kirjataan tekstitiedostoiksi, jotka molemmat hävitetään opinnäytetyön valmistuttua.

Ystävällisin terveisin

Anita Helminen

Anita.J.Helminen@edu.savonia.fi

Annan suostumukseni haastatteluun osallistumiselle ja haastattelun nauhoittamiselle.

Paikka ja aika Allekirjoitus ja nimenselvennys

_____

Paikka ja aika Allekirjoitus ja nimenselvennys

_____

KIITOS OSALLISTUMISESTA !